

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Budapest és vidéken egyaránt
egyes számonként 2 krajcár

Az előfizetési díj az eddigiek fele:

7 frt helyett 7 korona félfévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra

Utravaló.

Budapest, január 26.

(v.) Gróf Tisza István azt felelte ma a néppárti Kovács Pálnak, hogy amit a lapok eddig írtak a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesüléséről s az idevágó hadügyminiszteri intézkedésekről, amelyekről a közös kormány a magyar delegációnak fog beszámolni, az kielégítheti a néppártot, de nem elégíti ki őt: a miniszterelnököt, mert ő úgy tudja, hogy a hadügyminiszter rendeletei jóval messzebbmenők lesznek, mint amennyire a lapok gondolnak s mint amennyivel a néppárti urak megelégednének. S talán ugyanabban az órában, amelyben a magyar kormányelnök ezt az önértetes kijelentést tette, ment ki a prágai hadtestparancsnokság irodáiból egy bizalmas rendelet, amely a piacra díszi a nagy titkot, aminek ma délig minálunk egyedül gróf Tisza István volt a tudója s aminek nemzeti ajándékul a magyar delegáció színe előtt kellett volna kitaratnia. Igenis, ha meg akarjuk tudni, mit kapunk minik a hadvezetőségtől, olvassuk el abban a prágai rendeletben, hogy a csehnek mit adott a közös hadügyminiszter ur. Ugyannyit kap a magyar nemzet is. Szívesen

fellesszük, hogy hajszálnyival sem kevesebbet. De bizonyosan tudjuk, hogy többet sem. Mert mink tudvalevőleg csak amolyan ezrednyelv vagyunk. Egy rangsorban levő a cseh, lengyel, szlovén nyelvvel. Minkünk annyi dukál, amennyi önekik. Amit nekünk megadnak, azt tőlük sem tartják megvonhatónak. Amit nekik nem koncedálnak, azt mi sem fogjuk kivívni, ha a fejünk bújára állnánk, akkor sem.

Tehát a csehországi csapatok tisztjeinek meghagyták, hogy lássanak hozzá komolyan a másik, a nem-német ezrednyelv elsajátításához. Lesz minden ezredben cseh nyelvkurzus, hetenként ennyi meg ennyi órában. Arra el kell járnia a tisztikar mindden tagjának. Sőt haladásuk mértékéről vizsgát is kell majd tenniük. És meg van hagyva nekik, hogy ne csak e kurzusokon tanulják ama másik ezrednyelvet, a nem-németet, hanem gyakorolják magukat benne a legénységgel és a polgári társadalommal való érintkezésben is. Így szól a prágai rendelet. És szakasztott ilyen lesz a magyar nyelv elsajátítására vonatkozó is. Nosza, örüljünk hát neki. Hiszen elértük, amiért annyi idő óta sóvárogunk. A tiszt uraknak, ha véletlenül Magyarországon szolgálnak, módjukban is lesz, kötelességük is lesz ezental a magyar nyelv elsajátítása; csakugy, mint a Csehországban, Karintháiban, Gácsországban szolgálóknak a cseh, a szlovén, a lengyel nyelv megtanulása.

Megvan tehát a paritás. Persze nem az, amelyet Deák Ferenc mint a közjogi kiegyezés első alapfeltételét iktatott törvénybe. Emez a paritás: a dualizmus paritása volna. És azt jelentené, hogy a hadsereg osztrák részében a német nyelv a hegemonia, magyar részében pedig a magyaré. Pitreich tábornok ur nem ilyen paritást valósít meg. Az ő közjogi felfogása szerint van egy főnyelv:

a német, s ennek az uralma alatt egyenlő jogokban részesülnek az a nyelvvel: a cseh, a lengyel, a szlovén, természetesen a magyar is. Tehát újra be vagyunk kebeleztve abba az összbírodalomba, amelynek szimbóluma és hatalmi eszköze a hadsereg. Némely civil vonatkozásban állam lennénk vagy micsoda. Ámde a hadseregben csakis mint tartomány szerepelünk, mint ama nagy egésznek a többi töredékkel egyenlő része, amely legyen hálás a tábornok uraknak azért, hogy ugyanannyi jogot élvez benne, semmivel sem kevesebbet, mint a többi néptörzs. Valami különleges állásra ne is számítsunk azon a címen, hogy a kiegyezési törvény dualisztikus államszövetséget alkotott, amelynek egyik egyenjogú tagja Magyarország. Mert a dualizmus csak a papíron van meg, ellenben a közös hadsereg realis életet él: mint az összbírodalomban élő nemzetiségek közös hadserege. Így határozta meg a hadsereg közönségét az osztrák delegációban Pitreich tábornok ur. S ebben a felfogásban gyökerezik az az intézkedés, amely a magyar nyelvnek adandó jogokat már eleve kiterjeszti a nem-német ezrednyelvek valamennyijére.

Mi úgy találjuk, hogy sok malícia van abban a nyilván nem véletlen tényben, hogy a prágai nyelvrendelet teljes egy héttel előzte meg a közös hadügyminiszternek ama közléseit, amelyet a magyar kormány hatalmas tromf gyanánt akart a mi delegációnk asztalára dobni. Minden valószínűség szerint az volt a szándék a prágai rendelet közzétételénél, hogy ne legyen Ausztriában háborgás a magyaroknak adott engedmény miatt, mert ime, a magyar államnyelv ugyanazt kapja csak, amit az osztrák nemzetiségű nyelveknek már megadtak. A bécsi körök csupán Ausztriát akarják megnyugtanni, hogy semmi bántódása ne essék Koerber urnak és a közös minisztereknek. Tisza István hadd lássa, hogyan

TÁRCA

Megbántották.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Irtá: Maxim Gorkij.

Közeledik az éjszaka.

A gőzös előtt s a gőzös mögött a víz már homályba borult s olyan sűrűnek látszik, akár az olaj; a rikitóan zöld eszterjék a part meredek lejtőjén is mintha sötétebbek lennének; hűvös, nedves szél támad. A holdat egészen beborítják a fellegek, amelyek mozdulatlanul lógnak a széles folyam felett, a part mezőit esőndes, fénylő víztükrök borítja el messzire; itt-amott szigetfoltok szakítják meg a vízfelületet, amelyek a víz apadása közben emelkedtek ki. Még mindig nagyterjedelmű azonban az elárasztott föld s mindenfelé a láthatáron hideg csikokban villan meg a rendületlenül nyugodt víz, amelyben tisztán visszatrükröződnek a szétrongyolódott nehéz felhők.

A folyamán azonban, amerre a gőzös halad, lármás eleveneséget varázsol elő a szél. Apró hullámok tornyosulnak egymás ellen és paskolják a hajó oldalait, s a hajókerekek súlyos lapátaitól habzik és szétporzik a víz, két hatalmas csikban húzódnak szét a partnál a felkavart, sustorgó hullámok. A gép nehéz zakatolása a hullámok szakadatlan mélabus zenéjével a nedves, susogó éjszakai tompa bugással tölti el, amely épp olyan egyhangú és borús, mint az ég, amely erre a vízűd, hatalmas, a szélről és hajótól felkavart folyam.

Olykor fel-felvillan a hegyes-dombos parton valami halász-tűz; csipkés szalagként visszatrükröződik a vízben, játszadozik a hullámokon, aztán

eltűnik hirtelen a part mélyedéseiben vagy valami faosportozat mögött.

És újra csak huzódik és huzódik balfelé a hajótól a hegyes part sötét fala, míg jobbra a rétek nyulnak el, elvesze a messze sötét és komor láthatáron, ahol mintha csak a föld szülné őket, különös alakú nehéz, fekete felhők kusznak fel az égbe; felhők, amelyekből eső, villám és mennydörgés terem.

Az éjszaka mind jobban közeledik a tompa sajtás mind erősebb lesz a folyam felett.

A hegyek halk visszhanggal felelnek...

Alacsony, öreg ember jár föl s alá a hajó fedélzetén. Gondozatlan szakállu, sasorru, mélyen fekvő szemének kemény a tekintete. Amint ott jár föl s alá, hátán keresztbe font karokkal, a közös férfi-kajút előtt, egyre benéz az ablakon. És olyankor mindig megrándul eszontos ráncos arca. Aztán nyögődesel és azon igyekszik, hogy kezét még jobban eldugja meleg köpenyének az ujjaiiba. Lába posztócipőbe van bujtatva, azért léptei alig hallhatók, amiktől csak még jobban hasonlít alakja valami ragadozóállathoz. Mintha lesne valakire és viaskodnék türelmetlenségével, amely elfogta. Egészen összekuporodott, de nem úgy, ahogyan a hidegtől huzódzkodik össze az ember, hanem az izgatottságtól. Meleg sapka van rajta, amely hátraesuszott, és az öreg egyre rázza a fejét, mintha ezzel a sapkáját akarná helyreigazítani.

A kajútból lármás hangok és kacagás keveréke hallatszik ki. Poharak csörrennek s az ablakokon át fénycsikok esnek a fedélzetre és a hullámokra.

Az öreg némán jár-kél a fedélzeten és újra szurós pillantásokat vet az ablakokon át a kajútba. Ottbenn az asztal körül nagy uritársaság

van együtt. Vastag vörösarcu ül az asztalón, sapkáján nemesi jelvény. Elénk beszél el valamit és csak úgy rázkódik a nevetéstől. Ott ül egy széken, keresztbe veve a lábát s félkezeben egy poház vizet tart, a másikkal pedig erősen hadonászik. Melleite, arcán feszült kíváncsisággal, nyúlánk, sovány fiatalember ül, gunyosan pislogó szemmel, keskeny, vértelen ajakkal.

Aztán még néhány alak ül az asztal körül nagyhangyagul. A kacagó sortűzők szakadatlanul belehasitanak az öreg fülébe...

— O, pfuj, kutyák! — fakad ki haragosan a kajút kompániájának egyik különösen hangos kacajkitörésére.

Prémes köpenyben magas alak jelenik meg a fedélzeten és tart az öreg felé. Szélesvállu, jól megtermett ember, terjedelmes, igazi muszka ábrázattal, sötétbarna teit szakállal. Megáll az öregnél, rámosolyog jóindulattal és mély basszus hangon kérdi:

— Nos, Ivan Petrovics, valami új üzleti fogáson töred megint a fejedet?
— Hová gondolsz? Segítsen meg az isten, hogy holtomig azzal a másikkal végezhessek.

— Mért nem vagy hát odalenn s mit köszálsz itt a szélben?

— Kikergettek...

— Kicsoda?

— Azok ott!...

És fejével a kajút ablakára mutatott az öreg... Társa szelíden, megvető mosollyal néz be az ablakon, egy pillanattig hallgat, aztán az öreg vállára veregetve, megnyugtatólag mondja:

— Hagyd el, Petrovics; csak mulassanak... Te pedig légy tisztában a magad értékével és ne tördj másokkal... Gyere... üljünk le... ide ni... itt nem ér úgy bennünket a szél...

boldogul Magyarországon. Állítsa be a dolgot, ahogy tudja; öltöztesse fel ezt a federalisztikus engedményt a dualismus diadalává, ha neki úgy tetszik s ha akad Magyarországon bolond, aki ezt elhinni hajlandó volna. Hiszen farsang évadjá van, hadd csináljon a magyar néptörzs maskarát, ha kedve tartja. A földolog az, hogy Ausztria nem zuduljon fel. Mert ha felzudul, akkor tovább dul a Reichsrathban az obstrukció. Ha nem zudul fel, igaz, hogy akkor is tovább obstruálnak a szlávok. De az osztrák mindig gutgesinnt marad, még akkor is, ha obstruál. Ellenben a magyar mindig rebellis marad, még akkor is, ha nem obstruál. Ezért kimélik Bécsben Koerbert és Ausztriát és még csak annyit tekintettel sincsenek a nehéz elhatározások küszöbéig eljutott magyar kormányra, hogy idő előtt való közlésekkel ne döntsek halomra taktikáját, amely még a döntő ütközet előtt is a békés kibontakozást szeretné keresztelni.

Ami prágai publikáció mögött bizonyára ismét Koerber ur lappang. Ezt a bombát ő dobta, csakis ő dobhatta Tisza István asztalára, amelyen a magyar kormány a maga haditervét állítgatja mostanában össze. Ilyen auspiciumok mellett indul utnak Bécs felé Tisza István. Nehéz ut, tövises ut, százféle veszedelem ólálkodik rajta. Holnap dében királya előtt áll a magyar kormányelnök. Súlyos dolgokról lesz szó közöttük. Mi csak azt óhajtanók, hogy őszinte legyen ez a beszélgetés. Értse meg Tisza István, hogy nem fog ő itt nálunk boldogulhatni, valameddig minden lépésénél bele kell botlania a Koerber fondorlataiba. És értesse meg ő felségével, hogy Magyarországon senkifia nem fog rendet csinálhatni mindaddig, amíg az osztrák politika éléről nem távozik el az a férfi, aki csakis úgy tarthatja magát talpon odaát, ha a Lajta innenső partján is a káosz uralkodik. Ha ezt meg nem érti a király, a bonyodalmak újabb sorozata fog bekövetkezni. Ha meg nem érti Tisza István, akkor elvesztette a csatát, még mielőtt az ütközetbe indult volna.

Csetepaté.

Budapest, január 26.

A néppárti Kovács Pál tízóra után beszélni kezdett és beszélt, beszélt...

Délután egy óraker valaki a folyosón megkérdezte, hogy mi történik a teremben? Azt mesélték, hogy nem sok, egy rövidke incidens mind-

Leültek és némán a partot nézték. Egy falu mellett haladtak el, amely ott feküdt a hegy nyergén... Szegényes lámpások pislogtak a kunyhókban s a tetők fölött szomorúan bólogattak a fűzfák lombkoronái. Kuttyák ugattak s hallani lehetett egy dalt, amely hol elenyészett, hol felhangzott újra és nyújtott dallama különösen vegyült bele a gőzös zakatolásába és a folyam morajába. És a lejtőn is feltűnt hol itt, hol amott egy-egy kicsiny kunyhó, a cserjék között is világosság csillámlott s a bokrok mögött kémények nyultak emelkedtek...

— Nyilván Marjeverka — szólalt meg a magas termetű férfi, bölintva és hangosan ásitva. Az öreg nem felelt; összekuporodott.

A vizen egy esőnák tűnt fel, akár csak valami hosszú, fekete pont vagy egy nagy hal — és el is tűnt a part árnyékában. A hegyen a dal egyre hangosabban szólt — ketten énekeltek s biztosan rá lehetett mondani, hogy az egyik kunyhóban, amelynek élénkebb volt a világossága. Mind a három ablak ki volt világítva és a fényesség a nyitott ajtón át négyzetformában esett a vízre.

— Koresma... — mondotta a magas ember s rámutatott ujjával a hegyre.

De az öreg most sem felelt neki. Arrafelé fordult és belenézett az arcába... Az öreg sóhajtott és elfordult.

— Ugyancsak elbánhattak veled! — jegyezte meg a magas ember. Az öreg pedig összerendezte, majd kiegyenesedett ott a lócán és száraz, hörgő hangon felelte:

— Tudod-e, mit csinált velem ez az Oleniszki? Ez a dög, ez a kutyal Kazántól kezdve mindig azon járt az esze, hogyan piszkálódhasson... majd így, majd úgy bosszantott... Hallgattam. Vigyen el az ördög, huncut! Gondoltam magamban. Csak rajjal! Akárhogy sértegetsz is, mégsem fogsz megsérteni! Hallgatók. De ő csak

össze. Sándor Pálnak ugyanis az a szerencsétlen gondolata támadt, hogy a népes folyosóról a néptelen terembe vonult valami bizalmasabb beszélgetésre s ott beszélgethetett is zavartalanul, de egyszerre Kaas Ivor rávált, hogy „ne tessenek dörzszni!” Sándor Pál szájából kiszaladt egy megjegyzés: „és megbolondult!” E miatt aztán láрма kerekedett, a kis obstrukciós tábor kiabálni kezdett, hogy Sándor Pált rendre kell utasítani, mert azt mondta Kaasról, hogy bolond. Az elnök tisztázni akarta az ügyet s megkérdezte Sándor Pált:

— Mit mondott a képviselő ur?

— Azt mondtam, hogy Kaas Ivor megbolondult.

— Ezért rendreutasított!

Ennyi volt az incidens s délután egy óráig ennyit tudtak elmesélni Kovács Pál háromórás beszédéből. De azontul sincs róla több mesélni való. A folyosó is sokkal csendesebb volt ma s az egyetlen hír, ami egy kis port vert föl, kiszalagált katonáknak Perczel Dezső elnököt írott levele. Azt mondja a levél, hogy a kiszolgált katonák összeküldtek az obstruktorok ellen s az összeküvés figyelmet érdemel, mert a haragos katonák már megszerezték maguknak a képviselők lakjegyzékét. Erről a rossz ortográfiájú levélkéről többet beszéltek, mint a Kovács Pál hosszú beszédéről.

Félkettőkör Kovács Pál végzett.

Ekkor előbb Szmalovszky Valér beszélt igen röviden s határozati javaslatot nyújtott be, hogy a parlamenti béke megcsinálására sürgősen hívjanak össze pártközi konferenciát. Bejelentette egyúttal, hogy határozati javaslatát az indítványkönyvbe is bejegyezte, mert azt szeretné, hogy a pártközi konferenciát soron kívül, mentül előbb hívassák össze. Szmalovszky nyilván az képzelte, hogy javaslatával lekötí a t. Ház figyelmét. Szmalovszky csalódott. A t. Ház figyelmét most nehéz lekötöni. Az erőszak kezdetét várja ez a Ház, más nem érdekli.

Addig legfőképpen a csetepaték hozhatnak egy kis emóciót. Csetepaték pedig mindig kerülnek. Tegnap Zboray Miklós rohant ki Polónyi Géza ellen, ma Polónyi Géza terítette rá a vizes lepedőt a néppártra. Fordulatosan, ügyesen és pikánsan élezte ki a néppárt magatartásának egész kétszínűségét s elképzelhető, hogy a tegnapi hajszá után Polónyi nem tett szordinót a hegedűjére. Amugy cigányosan hegedült a néppártnak s legkivált Rakovszkynak. (A változatos kedvéért ma Rakovszky nem jelent meg. Azt már eltanulta Rakovszky éppen Polónyitól, hogy mikor — nem kell szükségképpen jelenlenni.) A Polónyi cigányos nótájára harmas visszhang

egyre csufolkodik. Ugy látszik, nem felejtette el, hogy kitétem a birtokból a testvérét...

— De hát mivel bántott meg?

— Az úgy történt... Forró vizet kértem, mert teázní akartam... Egy kis batyuból teát, cukrot veszek elő, aztán volt kalácsom is — Szárátovban vettem — meg egy kis narancsom. Kitéltöm a teámat, belemerítom a kalácsomat és csendesen szopogatni kezdem. Akkor betör a kajütbe, gunyos mosolygól szembeül velem és rám bámul. Az a hosszú paraszt is mellette volt... Az utasok tudják már, mit jelent az, látják, hogy tréfa készül, nyújtogatják a fejüket. Az utasok... ez a csöcselő. Mind egyforma... Hát iszom, iszom... Es elgondolom: második osztályban utazom. Milyen társaságom lehet nekem a második osztályban? Egyetlen igazhívó sincs ott, csupa szedett-vedett népség...

— Nos, nos, tovább!

Az öreg szünetet tart, felsóhajt, dörzsolgeti a lóca támlájához a hátát, sóhajt még egyet és nyugodtan, még kimértebben folytatja:

— Hát az Oleniszki csak rákönyököl az asztalra, körülnéz és rákezdi: Hát néznek csak ide, uraim, Ivan Petrovics Zverjev ő kegyelmes-ségére és tanulják meg tőle, hogyan kell beszélni a garast. Itt ül önök előtt teljes szépségében! Van neki, aszongya, száz meg százezer forintja készpénzben, vannak hajói és bárkái, malmai és jószágai... lenyuzza, aszongya, az eleven ember börtét... és így tovább... és mind mostanáig nem tanult meg, tisztelt uraim, hogy kell beestelenen enni — mondta. — Nézzék meg kérem, aszongya, hogy mit eszik ő az ő százezeréből. A táplálékából itélve, galambka, verebeeske, pici madárka és mégis farkasutvágya van... Hogyan érte meg mindez az ember? — aszongya. Hát akkor minek tesz földönfutóvá annyi embert, aszongya, ha olyan keveset és rosszat eszik.

jött. Zboray Miklós önmagát, Kaas Ivor a néppártot védte, Ugron Gábor pedig (nem lévén megtámadva) maga támadt. Éles hangon kelt ki Polónyi ellen s úgy rajzolta ki az alakját, mint akinek minden szavában és minden tettében a — furfangot kell keresni.

Erre Polónyi ilyenformán vágott vissza:

— A kőhízt szerint ki furfangos? A székely. A székelyek szerint ki a furfang atyamestere? Ugron. Nohát nekem nem közönséges megütszletetés, ha Ugron nevez engem furfangosnak.

A röviden papirosra vetett csetepaté a valóságban meglehetősen sokáig tartott. Mert a kórus persze dolgozott s azt is láрма követte, mikor Polónyi ütötte a néppártot, és azt is, mikor valamennyien ütötték Polónyit.

De az egész csetepatét agyonütötte az a szenzáció, mely váratlanul jött meg, az ülés legvégén. Főlkelt ugyanis Tisza István miniszterelnök s elmondta, hogy nem volt ugyan a teremben az ülés első felében, de tudomására jutott, hogy Kovács Pál megemlékezett a közös hadügyminiszternek a magyar katonai nevelésre vonatkozó tervéről. Kovács Pál úgy nyilatkozott, hogy a néppártot kielégítendő az állítólagos tervezet.

Tisza röviden így szólt:

— Csodálom, hogy a néppártot annyi is kielégítendő. Engem nem. Én remélem, hogy sokkal többet sikerül elérnünk a magyar katonai oktatás terén.

Az egész Ház lelkesen tapsolt s az obstrukció kicsiny szigete egyszerűen meg volt röknyödvé. Kovács Pál, a miniszterelnöknek válaszolva, motyogott valamit arról, hogy örvendeni fog, ha megfelelő javaslatokban fogja a sajtóban már jelzett reformokat üdvözölhetni. A folyosón azonban a miniszterelnök nyilatkozatáról élénk diskusszió indult s az a meggyőződés jutott kifejezésre, hogy az erősebb rendszabályokkal való megfenygetés nem meríti ki a várható eseményeket s igen jelentős események várhatók a magyar delegációban, melyek talán megállítják az obstrukciót és fölöslegessé is teszik az erősebb rendszabályokkal való kísérletet.

Kovács Pál hosszú beszédén, a csetepatén s a miniszterelnök nyilatkozatán kívül egyéb följegyzésváló nincsen a mai ülésről...

A képviselőház ülése január 26-án.

— Kezdeté délieltől 10¹/₂ óraker. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Nyiry Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést és felolvasztja a jegyzőkönyvet.

Az öregnek a hangja egyre halkabb, végül egészen sutogóvá lett.

— Aztán felém fordul... Ivan Petrovics! aszongya, légy irgalmas magadhoz és Oroszországhoz, s rendelj egy kotletet husz kopekért. Mert különben, aszongya, éhen döglez, ha így táplálkozol! Pedig hát ápolnod kell magadat, aszongya, mert hiszen kereskedő vagy!... Tanuld meg hát, hogyan kell egy tisztességes embernek enni! És ez így ment tovább, vég nélkül. Arra aztán nagy kacagás lett! Mind nyíryit — akár csak egy ló. Engem meg a hideg rázott... Letettem hát a poharat a tányérra és azt mondtam: „Főlenni a pénzt, az nem nehéz, hanem próbáld csak meg, pénzt szerezni...” Ezért aztán úgy nézett rám, mint valami vadállat, de én fogtam a sapkámat és már künn is voltam... Még most is majd megpukkadnak nevetésükben, mindent elmond nekik rólam, hogy így meg úgy... Az a korhely!...

Elhallgatott és idegesen kapkodott a csipőjéhez.

— Hát igen — mondotta társa — ami az evést illeti, hát ahhoz értenek... csakugyan...

— Ugyan... hagyj el! — szólt rá az öreg. — Talán különbek él ebben? nálam Ha akarom, hát... —

— A mi kosztunkat nehéz megemészteni — mondta a másik.

— Nehéz koszt? Ki akadályozhat meg engem abban, hogy a pénzemért, ha úgy tetszik, könnyű táplálékot vegyek? Most bemegek a buffetbe és azt mondom: Hozzál nekem mindenfélét egy huszontrubelésért! Az egész asztalt megrakatom ennivalóval!... És nem fogom megenni. Felállok az asztalra és végigétálok az egész ennivalón. És mindent el fogok pusztítani... Az edényt, az asztalkendőt. És az egészet kifizetem készpénzzel! Hogy meri ő azt mondani, hogy

Munkások Aurél előadó bemutatja az 1904. évi... megállapításáról és megajánlásáról szóló... törvényjavaslatot és a kapcsolatos jelentések tárgyában a véderőbizottság jelentését.

Előlk: Következik a nap rend. Kovács Pál visszatér azokra az eseményekre, amelyek a múlt héten olyan nagy felzúdulást keltettek... (Előnk ösenge.)

Előnk: Ez nem tartozik az üzemelőajánlásokhoz, de meg a kérdés külsőben is el van intézve! (Felkiáltások balról: Kérj szót személyes kérdésben!) Kovács Pál kéri a Hazat, hogy személyes kérdésben szóval tehesse az akkori sérelmet.

Kovács Pál: Ha a közvélemény ismerné a néppárt programját, akkor nem illelnék ilyen aljas ráágakkal.

Gabányi Miklós: Nem o'yan fekte az ördög, ahogyan festik! (Felkiáltások jobbról: Még teketébb!) Baró Kaas Ivor: Már megint megjelennek a vesztegetők!

Kovács Pál: Hosszasan polemizál Pitreich, Tisza beszédeivel és Dersohna határozati javaslatával. (A jobboldalon Gromon Dersó, Marótyi László, Balagi Géza és Sandor Pál társalognak.)

Baró Kaas Ivor: Haljuk! Haljuk a szónokot! Sandor Pál: Megbolondult! (Nagy zaj a baloldalon. Felkiáltások: Uasnta rendre az előnk!)

Baró Kaas Ivor: Csöndet kérünk! Sandor Pál: Menjen az Alkotmányhoz! Baró Kaas Ivor: Megyek is!

Sandor Pál: Ott jó helyen van! (Zajos felkiáltások: Rendre!)

Előnk: Nem hallottam, hogy bázsabályellenes közbeszó az történt volna majd megnézem a gyorsírói felejegyzéseket! (Felkiáltások jobbról: Csak szabad az igazat megmondani!)

Busath Ferenc: Utasítsa rendre. Miért nevezi Kaast bolondnak! (Zaj a baloldalon.) Sandor Pál: Menjen patkánymérget árulni! (Zaj a baloldalon.)

Baró Kaas Ivor (felegorva): Azt kiáltotta, hogy én bolond vagyok! (Derűség)

Előnk: Meg fogok gyöődni a felejegyzésekből. Sandor Pál: Nem azt mondtam, hogy bolond! Kérdem, megbolondult-e? (Zaj os derűség)

Előnk: A képvise ő urat rendre utasítom. Kovács Pál: Sorra veszi a közös hadügyminiszter beszédeinek a ka onai reformokról szó ő pontoztatát, majd szünetet kér.

Szünet után hosszasan foglalkozik a szabadelvűpárt katonai programjával és a kormány ígéreteivel. Erésére esett a hadügyminiszter tervezete a katonai iskolában a magyar nyelv tanítását illetően. A tervezet a katonai intézetekben, alreaiskolákban és hadapródszkolákban a magyar nyelv oktatására nagy gondot akar fordítani minden évfolyamban; a tervezet

szertint a katonai nevelőintézetek két legmagasabb osztályában Magyarország története, földrajza és alkotmánytana tantáradt magyar nyelven. mivel pedig erre egyenlő tantó nem áll rendelkezésre, tisztek küldendők az egyetemre, mint ahogy az Ausztriában eddig is történt, akik kiképezték magukat ezekre a tantárgyakra. A tervezet szertint meg kell tenni az előkészületeket Magyarorságon felállítandó katonai nevelőintézetek és aróaliskolák létesítésére, amelyeknek tanterve a polgári intézetek tantervéhez simul, amelyekben azonban a német nyelv oktatására is megfelelő gond fordítandó, hogy ezekből az intézetekből esetleg a növendékek visszaérhessenek a polgári intézetekbe.

Helyseselné ezeket a terveket, hadügyminiszter-dalmat nem keltene benne a közös hadügyminiszterium nevelésügyi osztályának főnöke, aki ezekre a tervekre azt mondotta, hogy nagyon bajos azokat megvárás tani mert nem felel meg a tanterv a polgári tanintézetekének. (Ugy van! balold.)

Jóllehet pártja mindig megszavazta az utonocokat, a mai viszonyok közt azonban nem fogadják el a javaslatot, hanem határozati javaslatot nyujt be. (Előnk helyes és a néppárt.)

Smalesovszky Valér: Azt tartja, hogy nincs senki aki a mai viszonyok közt ne óhajtaná a békés kibontakozást azért tisztán a saját kezdeményezéséből határozati javaslatot terjeszt elő soron kívül. Azt ajánlja benne hogy a jelenlegi zavaros viszonyokra való tekintettel és a sürgős elintézésre váró törvényjavaslatok lehető gyors lejártyaása céljából határozza el a Ház, hogy a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot egyelőre leveszi a nap rendről és sürősen kiküldi egy parlamentti békéltető bizottságot, amelynek feladata lesz záros határadó alatt megállapítani a házszabályok szemmelartásával azokat a kivételes módokat, amelyeknek után a békés kibontakozás lehetővé válik és a legpontosabb törvényjavaslatok megszavazhatók. (Helysesés a néppárt.)

Az obstrukció nem támogatja és mint ahogy indítványja nem is függ össze a tárgyalás alatt levő javaslatokkal annak megokosását is tarózkodik: kéri a Hazat, hogy soronkívüi bocsassa szava ása, melyet külsőben az indítványkönyvbe is be fog jegyezni. (Helysesés a baloldalon.) A törvényjavaslatot egyébként megszavazza.

(Személyes kérdésben.)

Polónyi Géza reflektál Zboray Miklós tegnapi felszólalására amely csak úgy hemzsegett a ferditéskező és valótlanságoktól. Zboray úgy tünete tel az ő lakásán lefolyt tanácsozást, mintha vérszerződésre hívta volna fel barátait s a többek között azt is ajkára adta, hogy ő őva intette a spadassinoktól, akikkel dolruk akadtak. Nem azt mondta Firyelmezettte barátait hogy a korona és a nemzet közt tamaró féreerésben esetleg szuronyok elő állítanak a népet; azt kérdezte hát, el vannak e tőkélve, hogy nem állnak létre és maguk mennek a s uronyok elő, védelmezendők a népet. Azzai gyanusította Zboray, hogy ő Tisztát támogata. Felelőit mindekit, vas szoljon, politikai bizalomnyilvánítás és az, ha vasaki bizonyos időben nem tartja helyesnek a rendkívüli tegyverek alkalmazását; hiszen akkor a néppártira is lehetne mondani hogy hosszú időn keresztül nem tet egyebet, mint támogata a kormányt. Ha tehát róla Zboray azt állította hogy biza mat nyílvánított: a kormány iránt, akkor ferditelt valótlanságot mondott. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Mondotta és mondja ma is, hogy bárki ön is a miniszterelnöki székbén, ha onnan ígéreket tesz, annál a tiszteletnél fogva is

— Hogy gondold? ...

A másik neveted?

— Ne félj, nem úgy, mint azok... Ugy, ahogy mi szoktuk, orosz módra eszünk. Rendelünk hallevest, aztán borjubat és esetleg malackocsonyát. Vagy kellene még valami?

— Jó... de ne itt... csak itt ne. — Fejével a kajút felé intett. — Lemegyünk a harmadik osztályba.

— Nekem mindegy. Hát alaposan megbántott ez az Oleniszki, mi?

— Meg bizony! — Nem értesz az évéshez — ezt mondta nekem. Már, hogy én nem értek az évéshez! Hiszen őt magát is megesezem ezért a csutásért! Vazkinnak, aki komám, záloglevele van az Oleniszki érdereől, no meg egész Kurutnáról Megmondom neki, hogy szorista falhoz Oleniszki. eresze meg kissé a veret. És ő könnyen belemegy az illesimbe... Egy... kettő — és vége. Nos, mit fog enni aztán Oleniszki? Pedig ő mester az évésben...

— Köpj rá... Mit törődöl te ővele? Ami a mienk, azt mi ugysis megkapjuk, és ő is megkapja majd a magát — szólt kedélyesen nevetgélve a fiatalabbik.

— Sőt mienk lesz az ővé is... Akarom és meglesz — szólt az öreg szilárdan és határozottan.

Fölállottak és utnak indultak. Az öreg az ő ragadóan, nesztelen lépteivel, társa pedig lármásan, kopogva és csizmájával a földzeten csikorogva.

A gőzös meglasztotta járását. A parton a lezélők sötét háttéréből fehér templom vált ki. Torna betenylt a felhőbe... Valaki harmonikázott... A gőzös odacsapódott a parthoz, a kerekék alatt tompán zugott a víz...

amellyel a miniszterelnöki méltóság iránt viseltetik, de a magyar becsületben is biza, elhiszi, hogy beváltja ígéréteit különben levonja belőle a konzekvenciákat. (Felkiáltások jobbról: Ugy is lesz!) Gróf Zichy János ünnepélyesen elítélte az obstrukciót, a nélkül, hogy secces is támadt volna; nyilván a néppárt egyértelmű határozata volt az. (Mozgas a néppárt.) Baró Kaas Ivor: Azt nem! (Felkiáltások jobbról: Vagy ugy!) A szózlás-abadság tenntartása mellett!

Polónyi Géza: Nem foglalkozik a parlamentben egyesekek siba alá rejtett érzelmeivel. Ő úgy gondolja, hogy ha egy párt vezére a parlamentben szót emel, egész pártját kötelezi vele.

Baró Kaas Ivor: Hát az őné is kötelez?

Polónyi Géza: Éa nem vagyok par-elnök!

Baró Kaas Ivor: Azt mondotta, hogy a párt nevében beszél!

Polónyi Géza: Ez is valótlanság! (Nagy zaj a baloldalon.) Ugy látszik önök fáznak az igazságról. (Felkiáltások a néppárton: Dehogy fázunk!) Rakovszky szarvasokoskodását alkalmazza a néppártira: vagy fáznak, vagy nem fáznak. De a néppárt azt mondja, hogy nem fáznak tehát fáznak. (Derűség a szélsőbaloldalon. Felkiáltások balról: Ez Polónyi-okoskodás!) Az önök Rakovszkyja szerelmes az ilyen szarvasokoskodása. Maga a néppárt előnk hirdette, hogy a nemzeti követelések ez időszernt kivihetetlenek s egyben a 67-es alap szabálylására és a legnagyobb konzervativizmus követésére hívta tel a néppárttal karöltve a szabadelvűpártot. Ezzel szemben Rakovszky követelte a 67-es alap revizióját, szintén konzervatív szempontból. Nem tudja, ez is párt-határozat volt-e. (Zaj a néppárt.)

Baró Kaas Ivor: Opportunisztikus a'apon jártunk el!

Polónyi Géza: Azért támadja őt a néppárt, mert számon kérte tőle, obstrukció-e, vagy sem? Kérni újbot, obstrukció-e a néppárt? (Felkiáltások a néppárton: Nem! Derűség.) Hát akkor miért invitál bennünket, hogy obstrukciójunk. (Zajos derűtség a szélsőbaloldalon és jobboldal.) Morál ez, politikai jellemesség ez?

Baró Kaas Ivor: Rabulisztika ez!

Polónyi Géza: Zoraynak jól esik, ha rágalmazhat, megvádolta hát őt azzal hogy a városházán paktumot kötött Kossuth-szobrárt illetően.

Zboray Miklós: Azt nem állítottam!

Polónyi Géza: Ugy-e annyira nem igaz, hogy röstelli, hogy mondotta! (Zajos derűség)

Zboray Miklós: Nem gyanusítottam paktumkötéssel! Azt mondtam, hogy szóvá tette a közgyűlésen!

Polónyi Géza: Hát nem reám értette, hogy kuruc vagyok! lát ki a kuruc a főpolgármester vagy én? Ilyen vadaskodó urak meg sem gvőzödnék róla, hogy a Kossuth-szobor pályázata már ki van írva, csak rága maznak. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Jón az Engel-éle eset. (Halljuk! Halljuk!) Sona életében nem vitt nyilvánosságra magánbeszélgetést, különösen nem ha olyanról volt szó, aki iránta bával tartozik Zoray sportot esnái abból, hogy rdteti hogy őt itt és ott lekenyerézték. Azt mondotta Zboraynak, mikor az ismeretes aján által meletpte őt: Neked kell tudnod legooban, hogy én nem vagyok hozzáférhető senkinek, még nekem sem. Erre ő megjegyezte: Előre tudtam de megöröböttem!

Zboray Miklós: En azt nem mondtam!

Polónyi Géza: Tiz tanu van rá!

Zboray Miklós: Mind a tiz mellettem van!

Polónyi Géza: Követlenül azu an vot, talán egy nappal hogy az Engel-ügben felszólaltam.

Zboray Miklós: Ez sem áll!

Polónyi Géza: Hát két nappal később!

Zboray Miklós: Másodnap sem!

Polónyi Géza: Erről nem vezetek kalendáriumot, tehát egy hét múlva történt. Aki így jart el, az másoknak politikai morálról ne tartson előadást. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.) Ami a Szederkényi által emittet tanácskozas iteti azon arról volt szó, hogy lehet-e az obstrukció végéjja feől megállapodásra jutni.

Ugron Gábor: Nem áll!

Polónyi Géza: On nem volt ott! Todnunk kellett, hogy a néppárt akar a-e a nemzeti küzelem végcélját, a magyar vezényszót. Most is kerdi ugyanezt. Nem beszél Ugron csapáról, amely történetenül követi meggyőződését s azért tisztelettel viseltetik iránta, de a kétszáműködőköz torul és kérdezi újbot, akarjak-e a magyar nyelvet. (Előnk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Baró Kaas Ivor: A pártprogramban nem volt benn! (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Nos hát!)

Polónyi Géza: Azt is értené, ha Tisza ellen obstrukciót, de ne amtsák a nemzetet azzal, hogy ők a magyar vezényszórt küzdenek, s ne ragadjanak a függetlenségi párt becsületén, ne rágalmaznak, hogy lemondott a nemzeti nyelv követeléséről. (Előnk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Zboray Miklós azt feleli Polónynak, hogy hol a néppárti alaspontját vágja az egyes tagok fejéhez, hol az egyesek véleményét oivassa rá a partra.

Baró Kaas Ivor: Mi teszjük Zichy meggyőződését és ő is a mienket!

Zboray Miklós: Egyéni'eg bizik Tisza szavában, de politikailag nem! (Derűtség a jobboldalon.)

Jelemzőnek tartja, hogy a többség most helyeselt ugyvannak a Polónynak, aki elől meg nemrég kivonták, azt csavarónak, propellernek nevezett. Nem vadota a Kossuth-szobor kérdésében paktálással, abban pedig nincs semmi ha mint ügyvéd elment egy ügyvédség s azt mondotta neki: Barátom téged meg akarunk bizni ezzel az ügygyel. (Zajos derűség a jobboldalon.)

Kubinyi Géza: Kapott e díjat a közvetítésért?

Zboray Miklós: E őre mondtam, hogy kizárt-nak tartom.

nem értek az évéshez? Hazudik! A vagyonommal mindent tudok! Hatvanhárom év óta görnyedek és dolgozom, s hála istennek jóllakom azzal, amit eszem, és ahhoz neki semmi köze. Halad? Ászongya, hogy nem tudok enni! Ő, az a!...

— Elrontottad a dolgot. Jól az orra alá kellett volna dörgőlnöd — oktatta az öreg a mazos ember. — Rögton rendeld meg a legdrágábbat.

— Isten ments! — intette le az öreg. — Micsoda idea! Hat egészen a csufjára legyek!...

Elhallgatott és idegesen, sóhajtozva tépdeste szakállát. A messzeségben hirtelen lángok lobbantak föl szeszélyes sor an.

— Az ott a kiktő...?

— Azon rondolkozom most, hogy miért vannak annyira eltelve magukkal ezek az urak. Koplálnak és mégis fennbördják az orrukat. Nincs mi'élőnk, nincs egyetlen egy kötélnél, amire felkötöhetik magukat, és semmivel sem történnek, hevernek... Munkájuk egy fi'ingyet sem ér, de ők vígan élék világukat. Hogy is lehetséges ez?

— Nem gondolnak a holnappal...?

— És...?

— Mit és? Napról-napra futunk a rubel után, torunk kiszárad a társadástól, minden idegünk megfeszül a munkában...

— De azok... azok másképp csinálják. Azok... igen, igen... azok úgy élnek, mint a madár...

Itt csend állott be. A lángok egyre élesebben világítottak és a homályban már meg lehetett különböztetni az épületeket, a bárkákat és a hajókat.

— Ivan Petrovics, nem vacsoráznánk?

Az öreg, aki a kiktő felé nézett, hirtelen megfordult és szárazon kérdezte:

Polónyi Géza: Hát piszkos dolognak nem tartotta?

Zboray Miklós: Mindjárt megmondtam, hogy nem fogja elvállalni, mert én tudom, hogy Polónyi óvakodik az inkompatibilitásról, amikor a villamosvasut vagy a szemetéltávolító társaság dolgaival van szó. (Derűtség a néppárton.) Mindig mondotta, hogy Polónyi szenny és gános nélkül való lovag.

Polónyi Géza: Én ajánlottam öt képviselőnek! **Zboray Miklós:** Igaz! (Derűtség.) Kérdi Polónyit, visszautasította volna-e Engel ajánlatát, ha előzetesen nem támadta volna? (Derűtség a néppárton.)

Polónyi Géza: Az egészen más! **Barabás Béla:** Én elfogadtam volna, küldted volna hozzám!

Zboray Miklós: Nem első és nem utolsó eset, hogy Polónyi ilyen módon támad; Kossuth Ferenccel se volt mindig olyan jóban.

Polónyi Géza: Ön támadott meg engem, nem én Őnt!

Zboray Miklós: Ön támadott meg engem az Engel-ügyben, nem én Őnt. Egyébként Khuen-Hédervégy idejében már jellemezte Polónyit szavabihetőségéről. Ahhoz nincs mit megjegyeznie.

Ugron Gábor: Nem azért hívta egybe Polónyit azt a kérdéses tanácskozást, hogy megállítsák, mi az obstrukció végülje. A kettős ülések egyikén Polónyi kérdéseket intézett a miniszterelnökhöz s azokra gróf Tisza szokott tapintatával úgy felelt, hogy bánatalmazta Polónyit; erre ő méltó haragra jobbat és felszólította őket, huzzák ki az ülést éjjel utánig. Eljénállott s nem is lett belőle semmi. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Egy szó sem igaz!

Ugron Gábor: Másnap meghívott bennünket lakására, hogy állapítsuk meg a taktikai eszközöket. Én óvakodtam megjelenni, mert láttam, hogy nem egyenes uton megy, hanem furfangos. Elküldött hát arra a konferenciára Szerderányit, aki nyugodt ember, de előre megmondott neki, hogy a párt tovább harcol, mert felesleges erőfeszítésekre nem hajlandó, és mert erejére szükség van. Ne vádolja hát Polónyit azokat, akik megállanak azon az uton, amelyen Polónyi is járt.

Polónyi Géza: Furcsa, hogy Ugron beszél vele szemben furfangosságról. Én csak székegy képviselő vagyok, de nem vagyok székegy. Jó lesz megkérdezni a székegyeket, hogy ki a székegy furfang aijamestere. (Derűtség a szélsőbaloldalon.)

Báró Kaas Ivor azt válaszolta Polónyinak, hogy a néppárt nem szolgát rá az ő támadására, de nem is szorul védelmére. A párt nem mondotta ki az obstrukciót, de nem is tiltotta el tőle tagjait.

(A katonai reformok.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nem lehetett jelen Kovács Pál beszéde alatt s csak utólag értesült, hogy felolvasta egy állítólagos hadügyminiszteri aktából egyes pontozásokat a magyar nyelv oktatására vonatkozólag a katonai intézetekben s hozzátette, hogy őt ezek a reformok teljesen kielégítik, ha a hadügyminisztérium nevelésügyi osztályának főnöke nem keltene benne aggodalmat jelentésével. Nem kutatja, hogy miocoda akta az, amelyből azokat a pontokat felolvasta, de azt mondhatja, hogy nincs egy véleményen Kovács Pállal. Ha csak azokat a pontokat lehetne megvalósítani a magyar nyelvnek a katonai intézetekben való oktatása terén, akkor ez őt, a miniszterelnököt nem elégténi ki. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) En komolyabban veszem a dolgot és a magyar nyelv terén mélyebbre ható eredményeket kívánok elérni. (Élénk helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) Arról is megnyugtatóan mindenkit, hogy teljes meggyőződésem, alapos reményem van hozzá, hogy a közös hadügyminiszterrel egyetértés s sokkal többet fogunk elérni a magyar nyelv oktatásának terén. (Hosszantartó éljenzés a jobbról.)

Kovács Pál örömmel fogadja, hogy a miniszterelnök még sokkal többet akar és fog elérni.

Polónyi Géza: Hiszen ez is bizalomnyilvánítás a kormány iránt! (Derűtség a szélső baloldalon.)

Kovács Pál: El fogja hinni, ha konkrét javaslatok lesznek a törvényhozás előtt. (Felkiáltások jobboldali: Hát ne obstrukciójának!) Amíg javaslatok nincsenek, addig tovább fog küzdeni. (Derűtség a jobboldalon.)

Lovassy Márton kéri a Házat, hogy holnap beszélhessen. (Zaj a jobboldalon, felkiáltások: Tegnap is kérte!)

Elnök az ülést 7/8-kor bezárja.

BELFÖLD

A népoktatásügyi reformja. Örömmel üdvözöltük minap *Berevicsy Albert* kultuszminiszter ama szándékát, hogy sokféle jellegű népoktatási intézetekben a nemzetiség irányú nevelése elveit az eddignél erősebb bástyákkal akarja körülvenni.

Ennek a szándékának első jókaratú lépése a tanfelügyelők részére kiadandó utasítás tervezete, melynek megbeszélése végett holnap a miniszter elnöklése alatt tanfelügyelői értekezlet lesz a kultuszminisztériumban.

A tervezet jobbadán régi keletű rendeletek kodifikálása ugyan, de ami új van benne, arról meg kell adni, hogy *haladást* jelent.

Igy a nem-magyar tannyelvű tanítóképző-intézetekben már egy kis részt út ez az új utasítás a felekezeti elzárkózottság kihalni falán: jogává, sőt köteleességévé teszi a tanfelügyelőnek, hogy ha az

évvégi osztályvizsgálatokon „súlyosabb természetű mulasztásnak vagy államellenes irányzatnak jönné nyomára”: a vizsgálatot felfüggesztheti és távirati jelentést tegyen a miniszternek. A képesítővizsgálaton pedig „amely jelölt a magyar nyelven való feleletet bármely tantárgyból *megtagadja*, — annak oklevelét a kir. tanfelügyelő alá nem írhatja.”

A nem-magyar tannyelvű iskolákkal szemben az eljárás szabadsága szintén bővül. A miniszter a meglévő törvény korlátain belül mindent megtesz, ami a népoktatás nemzetivételét elősegítheti. Olyan rendeletet persze nem adhat ki, mely a fennálló törvényt ütközne. Első, biztató lépésnek nagyon jó ez az utasítás-tervezet. Zalolópéldák látjuk benne a *Berevicsy* helyes irányának, hazafias tevétségének s azon eltökéltségének is, hogy mentől előbb hozzálát a törvényrevízióhoz is, mely a nemzetiségi egyházak hatalmának visszaszorításával hathatós ingerenciát biztosít a magyar kormánynak a népoktatás ügyére az egész vonalon.

Bizalom a kormányban. Nyitárvámegye mai közgyűlésén terjesztették elő az állandó választmány javaslatát, amely a vármegye bizalmáról és támogatásáról biztosítja a kormányt. *Francisci Lajos* néppárti a mellett volt, hogy a tények bevándorok, mert szerinte gróf Tisza eddigi ténykedése nem érdemel bizalmat. *Horváth Dezso* volt képviselő eltiltja az obstrukciót, de garanciát kíván a katonai program keresztülvitelére. *Vargha plébános* elzárja a bizalmi nyilatkozatot; *Mérey Lajost*, aki azt hangsúlyozza, hogy a katonaságnál a magyar szellemet előlik és a magyar nemzet iránt gyűlölséget táplálnak, az elnökölő időspán figyelemzeti, hogy tartózkodjék a megokolatlan, súlyos vádaktól. *Crausz István* mélyreható beszédben támogatja az állandó választmány álláspontját; szerinte abban a kérdésben kell döntenünk: törvényes rendet akarunk-e vagy anarchiát. A közgyűlés csíási többsége nagy lelkesedéssel magáévá tette a bizalmi indítványt.

A nagyikindai választás. Ma zajlott le a képviselőválasztás a nagyikindai kerületben. Három jelölt volt: *Telesky Kristóf* főszovalgró szabadelvűpárti, *Zichy Vladimir* nemzetipárti és *Petrovics Száva* szocialista. A választási aktus reggel 8 órakor kezdődött és *Telesky Kristóf* állandóan abszolút többségben volt. Délután négy óráig már 837-on szavaztak rá, míg *Zichy Vladimir* még csak 268, a szocialista jelöltre 63 szavazat esett; ekkor a két ellenjelölt visszalépett, mire *Telesky Kristóf* a kerület megválasztott képviselőjének hirdették ki.

A helyzet

Budapest, január 26.

Ismét előtérbe került *Pitreich* ur, aki ezuttal nem szóval, hanem írásban tör borost az orra alá gróf Tisza Istvánnak. A közös hadügyminiszter kibocsátotta azt a rendeletet, amely a tiszteket az ezrednyelvek megtanulására utasítja. A rendelet a csehszlovákia felé irányul, s nyilvánosságra, tehát először Csehországban lett köztudomású. Kimondja, hogy a tisztek és tiszthelyettesek kötelesek a cseh nyelvet megtanulni, még pedig nemcsak annyira, amennyire a szolgálatban elegendő; és e végből nyelvkurzusokat rendszeresít, még pedig külön azok számára, akik már a szolgálatban való használatra elegendően bírják a nyelvet [és azok számára, akik ennyre sem bírják. Megparancsolja azonban, hogy a tisztek ne csak a kurzuson tanulják az ezrednyelvet, hanem mindennapos magántanulás és szorgalmas gyakorlat útján is tökéletesítsék a tudásukat. Elrendeli végül, hogy a tavaszi szemle alkalmával a dandárparancsnokság rendes vizsgálat útján győződjék meg a tiszteknél a cseh nyelvben való előmeneteléről.

Valószínű, hogy ugyanilyen tartalmú rendeletet küldött a hadügyminiszter a lengyel és a magyar nyelv megtanulására vonatkozólag is az illető hadtestparancsnokságokhoz. Ami teljesen egybevág *Pitreich*nak az osztrák delegációban mondott beszédével, amelyben a magyar nyelvet a többi nem-német ezrednyelvel egy sorban említette. És a magyar miniszterelnök ellen való gánosvetése éppen abból látszik, hogy először a csehek-nél pattantotta ki. Gróf Tisza István ma is kijelentette *Kovács Pál* beszéde után, aki arról szólt, hogy mennyi az, amennyit a magyar nyelv oktatása dolgában Bécs megenged, hogy ha csupán ennyi lesz, azzal ő sem elégszik meg, de reményli, hogy többet tud ennél biztosítani. Egészen bizonyos pedig most már, hogy a magyar hadtestek ugyanazt a rendeletet kapták, mint a

csehek és lengyelek, s ebben a magyar államnyelv sem több, sem kevesebb jogot nem kap, mint a többi ezrednyelv. A hadügyminiszter előzetára rávall a *Ceas* oiké is, amely a bismalmas nyelvrendeletéről azt írja, hogy nem egyébért adták ki, mint azért, hogy a magyaroknak adott katonai engedményeket lerontsák vele.

A rendelet nyilvánvaló tendenciája nagyon rossz hatást tett a szabadelvűpárra is, amelynek körében méltatlankodva emlegetik, hogy *Pitreich* ismételten nehézségeket okoz Tisza Istvánnak.

A Ház folyosóján már néhány nap óta sutogtak, ma pedig hangosan emlegettek egy furcsa és pikáns történetet, amelyet ma *As Ujság* pattantott ki. Arról szól ez a történet, hogy *Kardhordó Árpád* fővárosi ismert demokrata függetlenségi tüntetésrendezőnek egy politikai személyiség kétezer koronát kínált arra a célra, hogy tüntetést rendezzen a *Hohenzollern-dinasztia* mellett. A terv az volt, hogy egy ötszáz emberből álló népgyűlést tartsanak, s azután mind az ötszáz ember, buzavirággal a gomblyukában, vonuljon a Hohenzollern-családot éltetve, a Várba, a miniszterelnöki palota elé, s ott bougolja gróf Tisza Istvánt és verje be az ablakait. *Kardhordó Árpád* az ajánlatot és a kétezer koronát visszautasította. Erre a tervezék két józsefvárosi függetlenségi polgárt íggyekeztek tervük megvalósítására rábírn, de *Kardhordó* felvilágosítása után ezek sem állottak kötélnék.

Az újság szerint, amely ezt a hírt ma közölte, klerikális részről történt a különös kísérlet, és ezt megerősíti már maga az is, hogy *As Ujság* leplezte le a dolgot. A folyosón ma sokat beszéltek az esetről és a beszélgetések során még a következő részletek kerültek forgalomba:

Az eset körülbelül héthetős. *Kardhordó Árpád*, miután az ajánlatot visszautasította, diszkreციót fogadott ugyan, de mint függetlenségi párt-embert, kötelességének tartotta, hogy elmondja a dolgot, az ajánlattevő nevének említése hátkül, pártvezérének, *Kossuth Ferenec*nek. *Kossuth Ferenc*, minthogy a király ellen irányuló tüntetés szándékáról volt szó, közölte a hírt gróf Tisza Istvánnal. A miniszterelnök megköszönte a közlést, fontosságot azonban épp olyan kevésbé tulajdonított a dolognak, mint maga *Kossuth Ferenc*.

Az történt azonban, — így beszéltek a folyosón — hogy két-három nappal ezelőtt gróf Tisza levelet kapott *Goluchowski* külügyminisztertől, aki azt kérdezi a levélben a miniszterelnöktől, hogy van-e tudomása arról, hogy Budapest tüntetés készül a király és az uralkodóház ellen? Ennek a levélnek pedig, a folyosói hirmondás szerint, az volt az előzménye, hogy néhány nappal *Kardhordó* visszautasító válasza után levél ment *Konopista*ba *Ferenc Ferdinánd* trónörököséhez, amelyben a levélirő tudtára adta a készülő antidinasztikus tüntetést. A levél, amely olyan időben íródott, amikor még nem lehetett tudni, hogy a józsefvárosi függetlenségiek nem fognak-e beugrani a tüntetésbe, nem volt névtelen és írja nemsokára választ kapott *Ferenc Ferdinánd* titkáratól, aki a trónörökös nevében köszönetet mondott a szives értesítésért. A folyosón úgy beszéltek, hogy *Ferenc Ferdinánd* utján eljutott a hír magához a *Birályhas*, aki közölte a dolgot gróf *Goluchowski*val, *Goluchowski* pedig Tiszával. A miniszterelnök erre azután feloldottnak érezte magát a diszkreციó alól. A hírek aztán szárnya kelt, bejelentett *As Ujság*ba, amire a suttogásból hangos beszélgetés lett, amelynek rendjén a buzavirág-historia az itt elmondott érdekes részletekkel bővült.

Az egész azt a benyomást teszi, hogy komplott készült klerikális részről, azzal a céllal, hogy a miniszterelnököt kompromittálják fent is, lent is.

Ma különben szóba hozta az esetet *Kovács Pál* a Ház nyílt ülésén is, természetesen néppárti céllal. Gróf Tisza azonban, aki *Kovács* beszédjének egyéb részére reflektált, erre egy szóval sem tért ki, nyilván mert nem tartotta magához méltónak, hogy ilyen pletykákkal foglalkozzék.

Aminthogy az egész történetnek több a pikantériája, mint a fontossága.

Derschatta a saját indítványáról.

Derschatta ismeretes indítványával szemben a magyar törvényhozás egyértelmű állást foglalt. De saját pártjában se nagyon hódított Derschatta ur a felségjogokról vallott felfogásával. Az *Oesterreichische Volkszeitung* tudósítója előtt most Derschatta hosszabban nyilatkozott s már enged valamit a negyvennyolcól, de még nem eleget. Azt mondja, hogy a korona felségjogainak nem lehetnek Magyarországon alkotmányos korlátai, míg Ausztriában abszolútak. Ez az állapot ugye elvben, mint gyakorlatban lehetetlen s azonfelül az osztrákokra nézve nagyon veszedelmes volna, ha katonai kérdésekben a magyar törvényhozás alkotmányos jogokat gyakorolhatna, holott az osztrák törvényhozásnak erre nincsen módja. Az osztrákoknak ragaszkodniuk kell ahhoz, hogy a hadsereg kérdésében felfogásukat legalább is egyenlő chance-ok mellett érvényesíthessék. Ha az osztrák törvényhozásnak ilyen joga nincs, a szituáció félreértésére vallana, a magyarok különleges jogát elismerni. A magyar törvényhozást olyan jogosítványokkal felruházni, amikkel az osztrák nem bír: egyértelmű volna a magyaroknak Ausztria rovására való erősítésével. A delegáció biztosságában elfogadott indítvány Derschatta szerint csak azt célozza, hogy leszögezze a jelenlegi állapotot, melyet a magyarok saját javukra módosítani szeretnének.

Ezeket mondja Derschatta ur. S nekünk erre az enyhébb nyilatkozatra az a megjegyzésünk, hogy a magyar törvényhozást jogosítványokkal felruházni nem kell, de ezerszentes jogából kivételtetni nem szabad.

A szabadpárti-pártkörben sokan voltak együtt az este a párttagok. Megjelentek a kormány összes tagjai is, miután előbb minisztertanácsot tartottak, amelyen a miniszterelnök holnap audienciáján teendő előterjesztésre nézve történt végleges megállapodás. A megállapodás tartalmáról természetesen senki előtt sem nyilatkoztak a miniszterek. Gróf Tisza István a pártkörből egyenesen a vasúthoz hajtott.

Emlegették a klubban a buzavirág-estet is, amely azonban inkább derűs tréfálkozás témája volt, mint komoly vitaközös. Mosolyogva beszéltek arról, hogy a néppárt utólag restelkedik és sajnálkozik azon, hogy Kovács Pál szövegét az esetet, mert így ők maguk vannak csak gyanuban, holott e nélkül fegyverbarátai is osztoztak volna a lelepleztetés kellemetlenségében.

A párt hangulata egyébként, ettől az egyetlen derűs momentumtól eltekintve, meglehetősen nyomott, részint a hadügyminiszternek legujabban kipattant kétértelmű taktikázása, részint az egész szituáció bizonytalansága miatt.

As ellenzék köréből.

Gróf Tisza István bécsi útja ma este élen foglalkoztatta az ellenzéki pártköröket. Smialovszky Valér indítványáról folytattak ma eszmecsereket a képviselők s a Kossuth-párt tagjainak nézete az, hogy a pártközi konferencia összehívása teljesen fölösleges. Egyáltalában nem tudják megérteni, hogy mit akarnak a disszidensek a pártközi tanácskozással, mert — így mondják Kossuthék — háthatározattal békét nem lehet kötni. A Kossuth-párt egyébként óhajta a békét és nagy figyelemmel kíséri a miniszterelnök utazását és terveit.

A disszidensek klubjában is a szokottnál többen jelentek meg ma este. Valamennyien helyeslik Smialovszky indítványát, melyet hosszas megbeszélés előzött meg. A disszidensek azon az alapon gondolják a békekötés lehetőségét, hogy a pártközi konferencia fogadja el a felségjogok tekintetében gróf Apponyi Albert eredeti szövegét.

A Szederkényi-párt örömmel veszi a leszerelés lehetőségét s az obstrukció töredék immár erősen hajlik a békére. De még nem tudják megtalálni a kellő és talán reájuk nézve kellemes módokat, melyek mellett a harcot feladhatják. A párt részéről még Lovász Márton, Ugron Gábor és Szuha István szólalnak föl az ujoncmegajánlasi javaslat ellen.

Rakovszky István ma a *Kel. Ért.* című kiadványos közlése szerint következőleg nyilatkozott az említett lap tudósító munkatársának arra a kérdésére, miképp vélné a válságot megoldhatónak, miután Bécsből azt jelentik, hogy Tisza állása állítólag megingott:

Minden erőszak mellőzésével, pártközi konferencia és koalíciós kabinet alakítása szükséges, mely az összes tüggő kérdéseket sürgősen letárgyalja.

Mint értesülünk, a magyar delegáció a jövő hét szerdáján újra összeül Bécsben. Miután a bizottságok közül a külügyi az előléteszeten működését a külügyminiszter expozíciójának meghallgatásával már megkezdte, e bizottság a külügyi költségvetés tárgyalásával folytatja tevékenységét.

KÜLFÖLD

Chamberlain győzelme. Chamberlain pénzügyi politikája mind több és több hívet szerez magának, aminek legelektársabb bizonyítéka, hogy az ellenáramlat is nagyon észrevehetően kezd már megnyitkozni. Sőt a múlt napokban olyan hatalmas volt a hullámverése, hogy megingatta a kormány helyzetét és komoly válságba sodorta. A *Daily News* azt jelenti ugyanis, hogy a kabinet pénteki és szombati tanácskozásainak az eredménye, hogy Lansdowne külügyminiszter, Londonderry lord, a titkos tanács lordelnöke és Balfour Gerald kereskedelmi miniszter lemondottak állásukról. Lemondásukat azzal indokolták, hogy ily módon is tiltakozzanak Balfour miniszterelnöknek gyöngesége ellen, aki a saját pénzügyi politikáját a Chamberlainétól hagyja kiszorítani. Chamberlain a legnagyobb agilitással dolgozik politikája érdekében és híveit mint jelölteket pártolja a parlamenti választásokon.

London, január 26.

Balfour Gerald kereskedelmi miniszter és Londonderry, a titkos tanács lordelnöke ma megcáfolták a *Daily News* ama jelentését, hogy ők a közel jövőben lemondának.

Bulgária nem rendelt fegyvereket. A porta többek közt azzal is gyanúsította Bulgáriát, hogy Franciaországban és az osztrák-magyar monarchiában fegyvereket és más egyéb hadi készletet rendelt. Ezért a két hatalom nagyköveteihez azzal a kéréssel fordult, hogy ne támogassa a tejedelemség hadikészülődéseit. Erre osztrák-magyar részről azt felelték, hogy a közös kormánynak nincsen tudomása semmiféle ilyes rendeséről. A francia kormány válasza pedig az volt, hogy mivel Bulgária minden állammal békés viszonyban van nincs módja arra, hogy bulgár megrendelések teljesítését megakadályozza.

Az angol-japán konfliktus. Még egy japán kard sem röpült ki hüvelyéből, még egyetlen japán hajó ágyúja sem döbölt el és a japánok mégis egyik győzelmet a másik után aratják. Ma újra japán győzelem hírért hozta a táviró. Korea fővárosából: Szöulből azt jelenti ugyanis, hogy Ji-Jong-Ji hadügyminiszter lemondott hivataláról és hogy a japán párt befolyása egyre növekedik. Ez azt jelenti, hogy Korea hiába ígért semlegeséget háború esetére, Korea népe mégis a japán törekvések barátja és így az orosz diplomáciának a koreai udvarnál való erőlködése hajótörést szenvedett. Amilyen érvendetes ez a japánokra nézve, éppen annyira lesújtja az orosz kormányt az a Csifuból érkezett távirat, hogy Alexeev helytartó komolyan megbetegedett és így már napok óta éppen az az emberük van tétlenség kárhózatva, ki a keletázsiai helyzetnek és viszonyoknak legalaposabb ismerője. A pétervári választójegyzék különben még mindig nem érkezett meg Tokióba. Így tehát tartalmáról még mindig nem lehet egészen bizonyosat tudni. De jól értesült párisi körök azt az aggodalmukat fejezik ki, hogy Oroszország Japánnak koreai kívánságait nem teljesítheti egész terjedelmükben. Különösen azt a követelést nem, hogy Japán megerősítse Korea partjait, minthogy ily módon az egész japán tengert elzárhatná és ebből az eddig nyílt vízerületből olyan Fekete tenger-féle tengert csinálhatna magának. Ugy látszik, hogy a japán közvélemény is sejti, hogy ebben a pontban nem fog az orosz kormány egyelőre engedni és azért a sajtó útján mind hevesebb szemrehányásokat tesz a kormánynak, amiért ez diplomáciai triviálisságokért elszalasztja a mostani, a háborúra annyira kedvező alkalmat. A kormány nem is tud egészen ellentálni a közvélemény sürgetésének és azért, amint ezt a *Times*nak küldött táviratok jelenti, a vasutaknak csapatok szállítására vonatkozó utasítást küldött. Azonkívül, a *Daily Express* értesülése szerint, a japán kormány tíz millió font háborús-kölcsönt vesz fel. Az egész kölcsönt az országban jegyzik és az aláírók lemondanak

a kamatról. A haditanács pedig, Jamagata tábornagy elnöklésével tegnap megtartotta első ülését. Hogy ezekkel a készülődésekkel szemben az orosz kormány se látszások egészen tétlenség. Pétervárról azt jelenti, hogy a tartalékosok utolsó évfolyamát be fogja hívni. Szóval, azoknak a bizonyos nagyköveteknek állítását, kik szerint a háboru ki van zárva, még most sem lehet egyóbnak venni, mint a saját kívánságuknak kijelentés alakjába való áttöltötésének.

Washington, január 26.

Gróf Cassini orosz nagykövet tegnap tárgyalat Loonis helyettes államtitkárral. Cassini kijelentette, hogy nem adta fel abbéli reményét, hogy fennmarad a béke Kelet-Ázsiában.

Peking, január 26.

A kínai hatóságok javaslatot tettek több hatalom követének, hogy biztosítsák támogatásukat az Oroszország és Japán közötti való közvetítés kísérletéhez. A pekingi kormány buzgólkodik a háboru elhárításán.

A hererók lázadása. Ugy látszik, hogy a hererók lázadása mind nagyobb arányokat ölt és még sok gondot fog a németeknek okozni. Így Fokvárosból ezt jelenti a *Daily Mail*nak, hogy a hererókhoz még több más törzs is csatlakozott. Az összes harcosok számát most már tízezerre becsülik és ezzel a jelentékeny számmal szemben csak az vigasztalhatja meg némileg a németeket, hogy a lázadók fegyvere nagyon silány. De ez a vizsgálatok csak az otthon és uton lévő németekre nézve lehet megnyugtató, mert magán a gyarmaton nagyon szomorú a helyzetük. Ny *Windhukot*, a német hatóságok székhelyét nyolcezer hereró ostromolja, a vasutat és távirót pedig teljesen elpusztították. Az ostromlottak annál nagyobb rettegésben élnek, mert a bennszülöttek nagyon kegyetlenül bántak az elotogt németekkel. Előbb megkínözték, azután évek megégették őket. Egy elfogott tisztnek levágták a kezét meg a lábát, azután kiszúrták a szemét és úgy hagyták a mezőn. Sztrákpumund környékén négyszáz bennszülöttet letartóztattak. Erthető, hogy ezek a hírek Németországban roppant izgalmat keltenek és erősítik a megtorlás vágyát. De hogy addig, míg a rend helyreáll a messzi gyarmaton, sok embervér fog hullani, az bizonyos.

HIREK

Csak gyorsan, gyorsan!...

Tegnapelőtt a budapesti, lövöldetéri gyermekszínházban — vér folyt!... Még pedig nem afféle, cinöberből vagy más ilyen vörös festékből eresztett színpadi művér, hanem valósgos igazi embervér. Ahol eddig a kedves, jó Föld papa művészei kacagtatták Ludas Matyi ártatlan derűs mókáival az apró emberiséget, ott most vérszagra gyűlt a felöltött publikum. Összesen harmincnyolc (38) tisztességes, meglott férfiember esett áldozatul a szörnyű vérontásnak, köztük bizonyára több olyan érdemekben megkopaszodott családapa, akinek — bátor a hajukszála már nem meredezik ég felé — szakállt és bajuszt adott a balvégzete. Es ezek mind véres fővel hagyták el a csatár adáz színhelyét! Amennyiben t. i. az arcnak — tudományos nyelven szólva — orrmelléki, alanti és oldalvásti része, a fülcimpától kezdve az áll haránti körzetéig letel, az emberi fej alkotó és lényeges részehez tartozik. Akinek csupán csak sérénye volt, az néhány jól irányzott éles ollóvágás révén megszabadult a vérbosszu szörnyü kaszabolásaitól, de akiknek Allah meg szokta növeszteni a szakálluk árnyékát, azok közül harmincnyolcan eadarul össze-visszaszabdalt ábrázattal kerültek ki a műtét alól, melyet a fodrászsegédek önképző-egyesülete rendezett a mások képeinek kiképzésére. Egy szó, mint száz: ezeket alaposan — megborotvták. Nem azért, mintha a fodrászsegédek ügyetlenek vagy lámpalázások lettek volna. Korántsem! Ellenkezőleg, mind valamennyien a helyzet magaslátán állottak s egy-egy államférfny nyugodtságával és a szaktudományban való jártasság teljes biztosságával bántak a kezük alá került kísérleti alanyokkal, csakhogy ők, a tudomány éles eszközeivel kezükben, mindannyian erre az egy kérdésre akartak megfelelni, hogy: ki tud közülük a leggyorsabban borotvtálni? Nem

pedig, hogy: ki tud a — legjobban? Így aztán kezük alatt 38 éneklő hangosan a vértanuk dalát. A viadal mindössze hat percig tartott és az első vértanu már 2 és fél perc alatt, a második 3 perc alatt megkapta a magyét: meg volt borotválva. A gyors-figurók pedig pályadíjakat nyertek.

Íme: a gyorsaság, a gyorsaság, a minden áron való örült gyorsaság és az ebből támadt katasztrófa! Nem nagy az egész, csak pirinkó. Nem is tragikus, inkább az ellenkezője. De azért nagyon jellemző. Mintha ebben a borbély-versenyben benne volna az egész huszadik század mikrokozmosza. A haladás-vágy zaklatott, par force nyargalása minden téren. Csak gyorsan, gyorsan. Az mindegy, hogy olykor rosszul is. *Rekordot* érni el mindenáron! Mindegy, hogy a gyorsaság emberáldozatokkal üli meg a maga ünnepnapjait. Az emberek pereket alatt napokat, egy napban éveket akarnak élni és élnék is. Rohan minden kívánság, mint a száguldó lokomotív. Nem csuda, ha néha kiskiklik.

Szempillantás alatt akarunk beszélni, ügyeinket lebonyolítani helyben vagy tőlünk száz mérföldre lakó érdekefeinkkel és ha nem kapjuk meg mindjárt az összeköttetést a telefonon, türelmetlenségünk kifakadásával rontjuk, koptatjuk a magunk és ki tudja hány embertársunk idegrendszerét. Hét nap alatt kell végigszágulnunk Szibéria hőmezőin, hogy gyorsan Amerikába juthassunk. Ha kigugrik egypár Pulmann-kocsi és roncsai alá temet sok számos utast, a gépsze és fűtő odasül a fellobbant gőzkazán szilánkjai közt — az mindegy. Csak a gyorsaság — ez a fő! Gyorsjáratu gőzök szelnek az Óceán habjait; évről-évre gyorsabb járatuak. Belefordónak valamely másik, de lassabban himbálódzó uszódó oldalába, ott puszta a fele az utasoknak. A révkapitány elszámol róluk s azzal vége. Színházakat építenek hevenyészve, felületesen. Örült gyorsasággal nő ki a földből egy-egy ilyen palota. Pár évre rá benne ég, ottfúlad száz és száz ember, mert az expressz-sietséggel épült szórakozóhelyből nem lehet vezély esetén kijutni. Ez mindegy. Szédületes gyorsasággal elkészült a régi romok helyén az — új színház... Az emberi sietségnek, elhamarkodásnak ezer és ezer gyorsüzelő ágyuja okádja a halálos pusztítás s hrappnelljeit mindenfelé ebben a nagy tülekedésben, amit életnek nevezünk. Hiszen ha néhai való jó Calderon élne (nem Calderoni, a pápaszemés), ma nem azt írná, hogy az „Élet: álom“, hanem, hogy az „Élet: lófuttatás“. Szegény Reviczky se mondaná tán, hogy: „A világ csak hangulat“, hanem, hogy: „A világ csak fodrászverseny“. A kaspiság, az érdekhajlászat versenye komoly, nagy életfeladatok teljesítésében is, legfőbb célul csak azt az egyet tűzi ki maga elé, amit most a fodrászok, hogy: „En legyek a legelső, a legeszelő a többi rohanók között!“ Hogy mily áron, másoknak micsoda megkárosításával? — az mellékes.

Bizony nem ártana néha zablát vetni ennek a száguldó sietségnek a szájába. A nyugodt, megfontolt haladás is haladás, sőt tán inkább az, mint az olyan eszmaszarakkal, könyökkel-ököllel való elszakadás, melylyel az emberek a tömegben csak egymást akarják letiporni, eltaposni vagy az utból félrelökődni.

A lassúság is átok, de a mindenáron való eszeveszett gyorsaság kész veszedelem. Így hát csakugyan nem ártana némely dolgokban egy kis fékezés. „Lassabban... lassabban!“ Akkor nem lennének az emberek olyan gyakorta rutul — megborotválva...

(J. a.)

Budapest, január 26.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 31-ikén új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatásuk a megújításról

idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldheszük tovább.

— **Személyi hírek.** *Ottó főherceg* tegnap este többbeli tartózkodásra Abbáziába utazott, állítólag megátmodott tüdejének gyógyítása végett. — *Báró Span* tenengery, a haditengerészet parancsnoka ma Görzből Bécsbe érkezett.

— **Udvari bál.** Ma az udvarnál bál volt, amelyre a főudvarmesteri hivatal néhány száz meghívót bocsátott ki.

A főhercegnők és az arisztokrácia tagjai pompásnál pompásabb öltözékekben jelentek meg. Az udvari bálon rendkívül vidám volt a hangulat. A trónörökös hugai, *Mária Annunziata* főhercegnő és *Beatrice* pármái hercegnő egyre táncoltak, sőt *Ferenc Ferdinánd* főherceg is eljárt egy lancoier *Thun-Larisch* Gabriella grófnővel.

A *carlet* a király a diplomáciai kar tagjain kezdte és első sorban gróf *Kapnist* orosz nagykövetet szólította meg, majd a török, spanyol, amerikai és német nagykövettel váltott néhány szót; a követeiket is kivétel nélkül megszólította az uralkodó, a szerb követhoz, *Vuteshoz* azonban csak-hogy éppen szót. A diplomatáktól báró *Gautsch*-hoz fordult ő felsége s egy negyedóráhozszat társágot vele majd *Litvich* hadügyminiszterrel, báró *Appelt*, *Mier* grófnéval, gróf *Cvarianival*, *Pientak* miniszterrel gróf *Wodzieckival*, *Gnievosszal*, *Trautmannsdorff* Károly herceggel, *Witek* miniszterrel és *Zacek* alelnökkel beszélt a király, 11 órákor pedig ebédhez ült az udvar.

— **Lónyay grófné a Rivierán.** *Lónyay* Stefánia grófné már teljesen felépült betegségből s most férjével együtt *Nizza* mellett *Cimiezben* üdül. A grófné naponta nagyobb sétát tesz a gyönyörű vidéken. A kis fürdőhely vendégei nagyon megszerették a grófnét s naponta remek virágcsokrokkal ékesítik fel szállodai lakását. A grófi pár február végéig marad a délvideken, azután hosszabb tartózkodásra Rómába utazik. Onnan Erzsébet főhercegnőnek leányának Prágában leendő lebetegedéséig nem is térnek vissza.

— **A tudomány vértanúi.** Megirtuk, hogy *F... ..* a Sándor-erődön levő laboratóriumban annak a vezetője pestisgyanú tünetek közt megbetegedett. Az orosz fővárosból most azt táviratozzák, hogy ugyanolyan tünetek közt megbetegedett két laboráns is, akik főnöki kísérletezőseínél segítettek.

— **Küldöttség a miniszterelnöknel.** A főváros VIII. és IX. kerületének küldöttsége tisztelettel ma délelőtt gróf *Tisza István* miniszterelnöknel, hogy megköszönje annak a közgyűlési határozatnak a jóváhagyását, amely a Baross-utcai villamosnak kettős vagánnyal való ellátására az eskütéri szónoklat való összekötésére vonatkozik. [A küldöttség szónoka *Kanovics* Béla apátplébános volt. *Tisza* miniszterelnök kiemelte válaszában, hogy a fontos közérdekű ügyet objektíve igyekezett mérlegelni s miután belátta, hogy a megvalósítás nem ütközik legközvetlenebb akadályokba, módját ejtette annak, hogy az mielőbb megvalósuljon. Ezt a gondosságot fogják több tapasztalati ezután is minden fontos fővárosi ügyben. A küldöttség ezután *Hieronimi* Károly kereskedelmi miniszternel tiszteletelt.

— **A Dreyfus-pör revizioja.** *Badouin* fő-államügyésznek a revizóra vonatkozó indítványa, melyről már tegnap megemlékeztünk, 120 oldalnyi terjedelmű. Különösen *Billot* tábornoknak, a Méline-kabinet hadügyminiszterének szerepét jellemző éles vorásokkal. *Billot* ugyanis egészen a hamisítónak befolyása alatt állt és ezért nem akart *Schourer-Kestner* és *Piquart* ezredes kezdeményezésére reagálni. A revizio főkövával, a *hamis tanu* vallomás tényével szorosán összefügg a *Cette emaille de D.*-féle hamisítás is. A hamisítók és bűntársaik ugyanis a törvény előtt erre az iratra hivatkoztak, noha tudták, hogy a jegyzékben, melyben a 26. számmal szerepelt, nem volt benne a *D* betű és tudták, hogy ezt a *D-t* *P*-ből alakították át.

— **Deschanel tanár halála.** Párisból táviratozzák, hogy *Deschanel* Emil, a *College de France* volt tanára ma reggel meghalt. Az elhunyt öreg professzor édesatyja volt *Deschanel* Pálnak, a francia képviselőház volt elnökének. Néhány évvel ezelőtt sürűn emlegették nevét, mert egy orosz leányönmendke gyilkos merényletét követett el elene és megsebesítette.

— **Magyarországi Hirlapirók Nyugdíjintézete.** A belügyminiszter jóváhagyta a Magyarországi Hirlapirók Nyugdíjintézetének legutóbbi közgyűlésén elhatározott alapszabálymódosítást, amely a nyugdíj összegét évi 1200 koronáról évi 1320 koronára emelte.

— **Bebel öröksége.** *Augsburgban* a közeli napokban fogják tárgyalni *Bebelnek* a német szocialista vezérének az örökösödési igénypörét. Arról a nyolcszáz ezer márkáról van szó, melyet egy *Kollmann* nevű volt hadnagy testált a mai társadalmi rend nagy ellességére. *Kollmann* a nyolcvanas évek elején úgy bocsátották el a hadseregből. Rá akarta venni *Bebel*et, hogy tegye szavá elbocsátásának ügyét a birodalomgyűlésen, mert vele jogtalanság történt. *Kollmannon*

azóta az elmebajnak mind több tünetei mutatkoztak; gyámság alá helyezték és 1903 tavaszán egy műnőbeni gyógyintézetben meghalt. Egyetemes örökösévé *Bebel* tette meg, aki a végrendeletnek érvényt akart szerezni. A rokonok pörrel támadják meg a végrendeletet és nem lehetetlen, hogy *Bebel* elesik az örökségtől.

— **Hutya rektor Behring elméletéről.** Összefüggésben azzal, amit mai lapunkban orvos-egyetemünk néhány kitünősége *Behring* elméletéről elmondott, ma *Hutya* Ferenc, az állatorvosi főiskola rektora is szíves volt kifejtetni a maga véleményét lapunk tudósítója előtt. Nagyérdekű nyilatkozata, amely új szempontból is megvilágítja a nagyfontosságú kérdést, a következő:

A tuberkulózis terjedésének leggyakoribb útja, véleményem szerint, úgy az emberről, mint az állattól egyaránt a belélegzés és az e körben sinylők általi fertőzés. *Behring* tanárnak azt a véleményét, hogy a tuberkulózis terjedésének legfőbb oka a fertőzött tehenéj — tulzottnak találok. Az bizonyos, hogy a marha-tuberkulózis hazánkban nagyon el van terjedve és ennek okát abban kereselem, hogy míg az állatoknál szokásos más járványos betegségekre vonatkozólag vannak törvényes intézkedések, melyeknek végrehajtása hatósági ellenőrzés alatt áll, addig a gümőkór terjedésének megállítását célzó törvényünk, sem rendeltetünk ezidőig nincsen. Tudomásom szerint a minisztériumban folyamatosan vannak olyan előmunkálatok, melyek hivatnak a ná unok e tekintetben nagyon is elbaanyagolt isálló-hygienia bajait orvosolni. A tuberkulózisnak az állatok közötti terjedését legsikeresebben a *Dang*-rendszer alkalmazása által érhetjük el, amely rendszer abból áll, hogy az egészséges állatokat különválasztjuk a betegtől, a súlyos betegekét kiselejezzük, borjukat pedig tejjel mesterségesen neveljük. Ilyen módon elérték azt, hogy míg ezelőtt a tehének 40—50 százaléka reagált a tuberkulózisra, 3—4 év alatt sikerült ezt 1—2 százalékra leszorítani. Az eddigi tapasztalatok szerint rendszerint csak olyan tehének adnak fertőzött tejet, amelyek súlyos betegségben sinylődnak, vagy amelyeknek tőgye is beteg. A betegségnek kezdő stádiumában a tehené teje rendszerint veszélytelen. Az állatok megbetegedéseinek megakadályozását célozzák még a *Behring*-féle védőoltások, és az ezzel való kísérletezések már rémi eredménnyel is bíznak.

Nemzetgazdasági szempontból érdekes és fontos körülmény, hogy amióta a tejtermelés hazánkban oly nagy mérvet öltött, azóta a *sertések* közt is gyakori a gümőkór — mert tejsavóval etetik őket. A nagyközönség megnyugtatóására kijelentem azonban, hogy ha akár a marhahúst, akár a tehenéhsut kellőleg süjtjük, vagy főzzük, ez teljes garancia arra, hogy a fogyasztás útján a veszély minimális legyen. Végül ami a *formalint* illeti, erről csak azt mondhatom, hogy a *kísérletek beigazolták, hogy ez megakadályozza a tej bomlását és egyszerűs mind a baktériumok keletkezését* is. Formálison tejjel kísérleteztünk is, amennyiben 1:1000 arányban kevert tejet próbáltunk itatni borjakkal, de azok nem ittak meg. Vajjon az embert illetőleg lesz-e gyakorlati értéke, azt ma még nem lehet biztosan megállapítani.

— **As alesundú tüskesztrófa.** *Hamburgból* jelentik: A *Phoenicia* folytatja útját. A gőzös egyike a legnagyobb hajóknak, amelyek *Aalesundban* kikötöttek. Körülbelül 200 embert fogad be. *Amig Aalesundba* ér, a fedélzetén szakadatlanul kenyeret sütenek. Az élelmiszerek között, amelyeket a gőzös visz, van 5000 font ökrhús, 200 font borjúhús, 800 font juhús, 250 font sonka. 1600 doboz tejkenyér, 10.000 font marhahús, 14.500 font barna kenyér, 120 hordó liszt és több mint 1000 font egyéb élelmiszer.

Krisztianidából táviratozzák: A storting mai ülését az előnk a következő szavakkal nyitotta meg:

Mindannyiunkat mélyen megrendített a csapás amely *Aalesundtól* érte. Vigasztalás a minden oldalról királyi házuától, községekintől és magánosainktól tanusított nagy áldozatkészség, de a külföld is sok áldozatot hozott. olyan soka, amennyit álmódni se mertünk. Így *Dánia* Svédországnak, *Amerika* és első sorban *Nemzetország*. Ma mindannyiunk *Vilmos* császár nevét emlegeti. A császár nagylelkűsége, áldozatkészsége és szervező-tehetsége mindenhol nagy bámulatot és háladátságot keltett. Mindig tudjuk, hogy *Vilmos* császár szereti országunkat és annak jóakarója, de rokonérzése ilyen megnyilvánulását senki sem várhatta. Az előnk kijelentette, hogy a nemzetgyűlés és az egész nemzet köszönetét fejezi ki.

— **Egy volt pap párba.** Párisból táviratozzák: *Charbonnet* volt abbé, ki lemondott az antiklerikális vezetőségéről, az *Echo de Paris* igazgatóját, *Berengert* párba jra hiva, mert különböző tárgyalások alkalmával róla sértőleg nyilatkozott.

— **Bilse hadnagy — drámatró.** *Bilse* hadnagy, aki regényével oly gyors híre vergődött, most egy más műfajjal próbál szerencsét. *Dramát* írt, amelynek hangzatos címe *Igazság*. Hogy mi a tárgya a drámanak, arról még halgat a szerző, de igen valószínű, hogy összefüggésben van az ő ügyével.

— **A bankár halála.** Londonban ma tragikus eset történt a büntető-bíróság előtt. A vádlottak padján Whitaker Wright bankár ült, az a vakmerő spekuláns, aki a londoni tőzsdé királya volt sok éven át és milliárdokra menő spekulációival hosszú ideig pénzügyi világhatalom volt. Tavaly a tulpepekuláció óriási veszteségeket okoztak neki, helyzete tarthatatlanná vált és csödbe jutott. Bukása még a szilárdaságtól híros londoni piacot is megröndítette. A bíróság ma tárgyalta ügyét és mérlegelés miatt *hétévi fegyháza* ítélte. Wright szólanul fogadta az ítéletet, de elspápodt, hirtelen a szívéhez kapott és holtan összerogyott. Szívroháza érte. A hét évre szóló ítélet halalos ítéletté alakult át.

— **Sztrájkoló asztalosok.** Ma reggel a fővárosban dolgozó sztrájkoló-asztalosok beszűntették a munkát. Negyven műhelyben háromszázötvennél több a sztrájkoló munkás. A sztrájkoló kivánságai ezek: a napszámban dolgozó kezdők négy, az önállóan dolgozó pedig öt korona bért kapjanak. A jelenlegi tízórás munkaidőt szállítsák le kilenc és fél órára. Követel a munkások a szakegyleti közvetítést, továbbá a bizalmi férő-rendszer elismerését és május elsőjének megünnepelését. A sztrájkot tizenöt tagból álló szervező-bizottság vezeti. A békéltető-tárgyalást osztrákön tartják meg, de egy Kiss Géza nevű mester már ma teljesítette a munkások minden kívánságát.

— **Halálhír.** Bottlik Lajos nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő tegnap délelőtt daróczi birtokán 71 éves korában meghalt. Egyidőben a keleti vasutak elnök-igazgatója volt, e vasút állomása után borsodi birtokára vonult vissza; 1884-től kezdve tizenegyet esztendőig volt tagja a parlamentnek, a mezőkövesdi kerületet képviselte nemzeti párti programmal.

— **Humayer Károly fővárosi gyártulajdonos, nyugalmazott cs. és kir. őchadnagy, a hadi érem tulajdonosa, Érsekvárat, hol leányánál volt látogatásban, e hó 23-ikán elhunyt rövid szenvedés után.**

— **A vázolt postarablas.** A Szerdahely és Rétság között lévő Lokos-csárda korsámaszt, Podrapay Györgyöt — mint már megirtuk — letartóztatták a csendőrök, mert alapos gyanu merült föl arra nézve, hogy ő követte el egy eddig még ismeretlen társával a Katalin-tanya mellett a postarablast és gyilkosságot. A pestvidéki királyi ügyészség ma reggel kapta meg erre vonatkozólag az első táviratot Váczról, amely lakonikus rövidséggel tudatja, hogy a csendőrök tegnap súlyos gyanúkon alapján letartóztatták egy ismeretlen egyént s bekiesértek a rétásgyi járásbíróhoz fogházába. Az ügyész táviratban kért kimerítő értesítést Rétságáról s a nyomozás folytatására dr. Tóth István királyi ügyész meg ki a gyilkosság színterére. A nyomozás befejezése után az elgott egyént behozták a pestvidéki törvényszék fogházába.

— **Veszedelemes tréfa.** Az Ülle-uton lévő Thékfőle asztalos-nyarban veszedelemes tréfa áldozata lett két asztaloslegény. Bauer Károly asztaloslegény meg akarta tréfolni két társát, Kauszki Horváth Ferencet és Sitter Jánost. A gyárban használni szokott *chrom-káldó* feloldott egy csomót egy pohár vízben s megkínálta vele őket:

— **Igyatok, kitűnő falusi bor!**
Horváth és Sitter megkóstolták az italt de pár perc múlva rosszul lettek tőle. A kerületi orvost hívták hozzájuk, aki gyengébb mértékű mérgezést konstátált. Bauer ellen a rendőrség vizsgálatot indított.

— **Kasszabetés.** A zemplényi Cselej községben tegnap éjszaka ismeretlen tettesek Moskovics Ignác kására kasszabétőrést követtek el. A betőrök Moskovics Wertheim-szekerényét kivitték a mezőre, ott föllesztették és kivették belőle 3200 korona készpénzt, 10.000 korona értékű, sátoralajuhelyi takarékpenziárak által kiállított betétkönyveket, továbbá 40 darab különböző értékű váltót.

— **A berlini leányszöktetés.** Breier Lajostól, akit azzal vádolnak, hogy Berlinből megszöktette és Szegeden eladta Feldmann Eugénia-t ma levelet kaptunk amelyet Breier Györgyől keletkezett, azonban Érsekváron. A mozgópostán adott fel. Ebben a hosszú levélben Breier tiltakozik a leánykereskedés vádjá ellen, valamint az elien is, hogy őt a berlini rendőrség kétréndbeli betörés miatt keresné. Leveleiben azt állítja Breier, hogy nem csábította el Feldmann Eugénia-t, hanem ez varria magát az ő nyakába. Különben nem előkelő családól való, mert apa szegény szabó s Feldmann Eugénia maga is munkásnő volt egy fehérmű-üzletben. Leveleiben arról nem tesz említést, hogy hova lett Szegedről Feldmann Eugénia.

— **Nagyszúrnyról táviratoztak, hogy az ottani oszondparancsnok letartóztalt egy embert, akiről kiült, hogy Breier Lajosnak hívják. Eddig még nem sikerült megállapítani, vajjon a letartóztatott azonos-e a körözött leánykereskedővel.**

FŐVÁROS

(*) A Népszínház titbiztonsága. A színházvizsgáló-bizottság tegnap folytatta tanácskozásait és megállapította azokat az intézkedéseket, melyeket a Népszínháznál haladéktalanul végre kell hajtani.

Elrendelték, hogy az öltözőket vasjátékkal lássák

el s az utóára nyíló ablakok nyílásait, melyek eddig be voltak agatva, szabadon hagyják. Mindaddig, míg a végleges átalakítások megtörténnek, a bizottság elengedhetetlennek jelentette ki, hogy az öltözők ablakából négy függő vaslátrát vezessenek le az utóára. A színpadon csak egy előadshoz szükséges díszlet szabad tartani. A színházi szabóműhelyt ki kell az épületből helyezni. A színpad alatt, a süllyesztőkben egy tűzoltónak kell állandóan tartózkodni. A tűzrőség tehát ezzel az emberrel megszorított. A záporkészüléknél szintén lesz egy tűzoltó, akinek egyedül erre a köztűzre lesz gondja. A házilag berendezett villamvilágítást a páholyok párkányai fölött a bizottság eltávolítandónak jelentette ki. Megemlíti itt, hogy a bizottság úgy a színház nézőterén, mint a színpadon a faszekeretnek vasszerkezetre való átalakítását conditio sine qua non-nak tekinti. Ugy ezt a munkálatot, mint az emeletre való feljáróknak két és fél méterre való kiszélesítését s az utóára való külön kivezetését a nyári szünidő alatt kell okvetlenül végrehajtani.

Ez a nagymérvű átalakítás körülbelül egy millió koronára fog kerülni.

(*) A színházak délutáni előadásai. Halmos János polgármester elnöke alatt a székesfőváros tanácsa ma délután egy órákor rendkívüli ülést tartott, melyen a budapesti színházgatóknak azt a kérését tárgyalták, hogy a tanács módosítsa a délutáni előadásokat beszűntető javaslatát. Hosszas eszmecsere után a tanács *fenntartotta határozatát* és ezt végleges döntés végett a színházgatók kérvényével együtt a holnapi közgyűlés elé terjeszti. Ugyancsak ezen az ülésen határozta az Operaház kérésme felett is, melyet a tanács egyhangulag elutasított s a február elsőjén tartandó operai álarcos bátra is fenntartotta az érvényben levő dobányzási tilalmat az Operaház összes helyiségeiben.

A színházak délutáni előadása dolgában a rendőri sajtóiroda ma nyilatkozatot adott ki, amelyben tévesnek mondja a lapoknak azt a híret, mintha a rendőrség a délutáni előadások megszüntetését kívánná. A fővárosnak 1892-ben hozott szabályrendelete tiltja ugyan a délutáni előadásokat, de ezt maga a főváros szegte meg legelőször, amikor a Népszínháznak engedélyt adott délutáni előadások tartására. Így azután méltányosságból a többi színháznak is meg kellett engedni. A belügyminiszter 1891-ben kiadott rendeletében azt kívánja a színházaktól, hogy a délutáni előadásokon külön műszaki személyzetet állítsanak be, ezt azonban a rendőrség azért nem vette figyelembe, mert a színházak két állandó műszaki személyzetet nem tarthatnak, ideiglenes emberek alkalmazása pedig éppen tűzbiztonsági okokból nem engedhető meg. Eppen azért a főkapitány felterjesztést intéz a kormányhoz, hogy az 1891. évi kérdéses rendelkezés módosíttassék s egy műszaki személyzet tartása mellett is engedjék meg a délutáni előadásokat.

(*) Budapest egészségügye. A székesfőváros kiadásában ma megjelent egy könyv, ninos benne illusztráció s mégis a leghívebb fotográfia Budapestnek. A munka Budapest egészségügye érdekében alkotott rendeleteket és határozatokat tartalmazza. Aki bele akar látni a mi szociális és kulturvilágunkba, ebből a könyvből mindent meg tud. Rendre sorakoznak egymás után azok a bajelőző és megtorló intézkedések, amelyek az emberi egészség védelmére készültek. A számuk rengeteg, majdnem száz oldal foglalnak el ebben a munkában. Mindezt összegyűjteni nem volt könnyű feladat. A gyűjtést, rendszerezést, jegyzetelés és utalás munkáját dr. Feleki Sándor székesfővárosi kerületi tisztviselő végezte. Feladatát a szakember alapossgával s a buzgó tisztviselő lelkiismeretességével végezte. Nem csupán értékes anyaggyűjtémeny teremtett. Ez a könyv világos képet rajzol a főváros közegészségügyéről; a kép megmutatja, mely ponton vannak hiányszágok, hol kell tovább építeni, hol előadázhatatlan a reform s végül rávilágít az erős alapokra, amelyek közegészségügyünknek valóságos biztosítékai. Nem szaraz tételek ezek a rendeletek. Összességükben és egyenkint a Feleki Sándor áttekinthető szisztemájában érdekes olvasmány és a könyv, a kezelését megkönnyíti nagy gondnal készített indexe, meg a tömörked utalás és jegyzet. A munkát, mint a cimlapon olvassuk, dr. Schermann Adolf székesfővárosunk érdemes tisztviselője nézte át megjelenése előtt. Nyilván ő is elismeréssel adózott a munka kitűnő szerzőjének, aki bár szerényen gyűjtőnek mondja magát, mégis sok szerzőnek kijáró elismerésnél is többet érdemel. A nagy város idegzetét, vérkeringését mutatja meg tudósnak és laikusnak és az ismeretek kibővítése e terén biztos használnál jár mindenkinek.

(*) A Népszínházok választása. A nagyvívű választmány Általános elnöklésével ma tartott ülésen állapította meg jelöltjeit a harmadik tanácsjegyzői állásra. Egy tanácsjegyzői állás tisedésében van. harmadik állásra az eddigi tanácsjegyzőket jelölték.

Komlódy Gyula tanácsjegyző kisebbségben maradt s így nem jelölték, hanem Déri Ferenc fogalmazót jelölték helyette, akire nyolc kerület szavazott. A főmaradt két tanácsjegyzői állásra három jelölt Sály József tanácsjegyző, Harver Ferenc és Sánta Dénes fogalmazók közül kellett választani, mert mindegyük nagy kerület szavazatát bírta. A szavazásnál Sály József és Harver Ferenc nyerték a szöbbséget.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Vígzenháza.** (Bemutató előadása.) A Vígzenháza ma este ismét egyike azoknak a daraboknak vonult be, amelyek láttán és hallatán rákvöröser pirul az ártatlanság hőfény színe. Címe: *A mormota* s szerzője a nálunk már olyan előnyösen kompromittált nagy trétamesterek, Anthony Mars és Leo Xanroff, aki először jelenik meg a Vígzenháza színpadán, de annál ismeretesebb szel. em. től sziporkázó s épp oly mulatságos, mint erősen borsos kis elbeszélési révén. Ezek után meg se kell jegyeznünk tán, hogy a Lipót körüti színház ismét a legpikánsabb esték sorát nyitotta meg, melyek méltán íognak sorakozni a felejtethetetlen emléki *Tekenőbékához*. *A mormota* talán még ennél is pikánsabbul van feltalálva. A cimbeli állatka, tudvalevőleg arról ismeretes, hogy nagyon szeret aludni. A négy-lábú mormota-társadalomban ez aligha okoz bohózat bonyodalmakat, minthogy a mormota-nőstényke teljes hitvestársi hűséggel és kitartással horkol együtt álom-szuszék párájával, — egészen másképpen alakul azonban a helyzet, a kétlábúaknál, melyekhez tudvalevőleg, az ember is tartozik. Itt a nőstényké, különösen éjnek idején, olyan éberek akarszak a pinyókék, amely madárkák, megbízható természetvizsgálók szerint, az ember hűségét, szeretetét irrasztani. Ha már most egy mormota pinyókéket vessz lelesgüli, ebből okvetlenül — francia bohózat lesz!

A Mars és Xanroff-darab csiklandós alapelvét nem tudnók klasszikusabb rövidségek kifejeznie, mint a *Váljunk el!* Cypriennek-nek szavaival, melyeket feyegetőleg vag oda férjének Adhemárnak:

— Önökre, uraim, a házasság rokkantak háza, ránk, nőkre nézve, a hadjárat kezdete!

Ugyanezt az elvet valja Diane is, *A mormota* hősnője, aki Canibel Leonardhoz ment férjhez. Ea as ur egy kicsit túlságosan zajos mult után házasodott meg s annyit virrasztott legénykorában, hogy már hethónapos férj korában minduntalan erőt vess rajta az álomság. Ezt pedig a legtrikább pinyóke sem szereti. A szegény mormotának egy szép napon, — titkolni akarván pinyókéje előtt álomságát, — az az ötlete támad, hogy elmegy egy szállodába kialudni magát. Diane azt hiszi, hogy férje szerelmes találkozásra megy, követi férjét, még pedig egy udvarlójá kíséretében, és erre aztán következik egy, a francia bohózatokban nem éppen ritka *szálloda-felvonás*, amelyben a vetkőzések és pikáns helyzetek még alig látott merészséggel gabalyítják össze a szereplőket. Hogy mindez kacagató módon megy végbe ezt, francia szerzőkről lévén szó, eskü nélkül is lehet binni. A harmadik felvonásban kiderült a férj ártatlansága és Diane megbocsát férjének.

A Vígzenháza kitűnő bohózat előadásai sorában *A mormota* előadása egyike a legjobbaknak. Ez a gárda már sok estén át fogadta el a közönséggel a kacagatás ezer nagy és apró mesterfogásaival a legmerészebbet is és ezt tette meg ma este is. *A mormota* minden élő lélek kacagott ha az erkölcsösebb szövetű orrok prüszköltek is tőle egy keveset. Góth elemében volt s az örökké álmos mormotát igazi bravurral játszotta. Partnere *Varsányi* s a többi szereplő *Szerémi, Tapolczai, Balassa, Tanay, Fárdi, Nikó Lina, Nógrády Jolán, Pécsi Paula, Gazi Mariska* és *Varga Nusi* sok kacagás közt játszották végig az estét. A darabot *Kürthy Emil* jeles fordításában adták.

(M—L.)

** **Nemzeti Színház.** A *Sötétség* mai, tízenkilencedik előadására is teljesen megtelt a nézőtér, annak a jelöl, hogy *Ruttkai György* nagyhatású, kitűnő technikával írt darabja lankadation vonzóerőt gyakorol a közönségre. A mai előadásban *Miklós* játszott Lajost, a huszárlőhadnagyot a beteg *Czásár* helyett és szerep lovasias karakterét nagyon szépen és markánsan emelte ki. A többi szereplő közül különösen *Szacevaynak* és *Jászai Marinak* volt nagy sikere.

** **Hangverseny.** Fényesen sikerült a hangverseny, amelyet a fővárosi katonatiszti kaszinó saját termeiben rendezett. A hangversenyen, amelyet a 69. gyalogezred zenekara nyitott meg Suppé egy nyitányával, nagy sikerrel lépett fel az Operaház három tagja: *Berts Mimi* sok izléssel adott elő néhány dalt, *Bochmcsék Gyula*, a jeles tenorista, mint kiváló dalénekes érvényesült. *Arányi Frigyes*, a jeles virtuóz, az Operaház hangversenymestere, perlekt hegedűjátékával ragadta el a közönséget. A koncert után tánc következett.

Hangverseny a művészek nyugdíja javára. Valóságos művészi eseménynek ígérkezik az a hangverseny, amelyet február 9-én a Royal-szálló disztermében rendeznek a képzőművészek nyugdíj- és segélyalapja javára. A koncerten, amelynek sikerén a magyar képzőművészek büszkölődnek, közre fognak működni: *Bóna Józsefné, Lóts Kornélia, Hubay Jenő és Popper Dávid.* A főváros seneorít közönségének köztében ritkán nyilvánult nagyobb érdeklődés hangverseny iránt. *Hubay Jenő és Popper Dávid* szólószámlákat fognak előadni, *Bóna Józsefné* pedig élelneki *Hubay Jenőnek* egy új szerzeményét, mely még kézirat, hegedű- és zongorakísérettel. A hangverseny jegyét a *Harmadik Árúsíja.*

Katinka grófnő. A *Népszínház* péntek esti újdonsága, *Furagó Jenő és Hűvös Iván* regényes nagy operettje, a *Katinka grófnő* immár teljesen készen várja a bemutatást. Az új diszettek és kosztümök, a második felvonás nagy lovatornájának vértettjei, az áltrekelő öök képei elkészültek, a házi főpróbákból ítéve, főnyükkel emeli fogják az újdonság hatását. A főszereplők: *Küry Klára, Komlóssy Emma, Szentmiklóssy Irén, Kápolnai Irén, Sőtöri Paula, Batizfalvy Elza, Szirmai, Kovács, Kiss Mihály és Pintér* szeretettel és ambícióval készülnek a magyar szerzők darabjára, amelynek első előadására a jegyek legnagyobb részét eladták már elővételben.

Hangverseny. Vasárnapon a *Lévi Kereskedő-Társulat* szépen sikerült hangversenyt rendezett. *Beregi Oszkár* nagy hatással szavalta el *Abrányi Emil* és *Kis József* néhány költeményét. *Erdősi Irén* művészi énekével ragadta magával a közönséget. Percekig tartó taptal jutalmazta a halgatóság *Hajós Dezso* és *Szó Aladár* *Daltoni kesergő* című dalának előadását.

A renitens Takács. Kommunikék hirdették a hírhedt Tosca-affér után, hogy a dacos lemondásával obstruált *Takács Mihály* az Opera bosszú igazgatója mindaddig nem lépteti föl, amíg ügyében a színházi törvényszék döntő végzést nem hozott. Némi csodálkozással olvastuk tehát a *Fidelió* mai szinlapját, ahol a világhírű operában szereplők közt mindjárt elsőnek *Takács Mihály* volt megnevezve. A szép és nagyjelű *Fernando* miniszter bírta rá, aki megjutalmazta az ártatlanul szenvedő *Florestánt* és szigorú büntetést már a kegyetlen *Pizzarróra*. Igaz, hogy a szerep mindössze néhány taktusból áll az opera legvégén, és a renitens művészek, akik a kommunikék hosszabb időre letiltották a világot jelentő deszkáiról, mégis alkalmat adott arra, hogy az Opera színpadán megjelenjen. Ebből a tényből azt az ürvedes következtetést kell levonnunk, hogy a *Takács* egy immár szerencsésen el van intézve és a nyugalmában mozgavart Európa egyidőre megint nyugodtan alhatik. Az előadás különben — *Vasquez grófnő, Anthea, Eszendrői, Ney Dávid* és *Szojyer Ilonka* közreműködésével — a régi, előkelő színvonalon állott.

Matiné. A *budapesti posta- és távirat-tisztviselők* és *zeneegylet*ek zenekölöje sikerült matiné rendezett a vármegyeház disztermében. A zongora, hegedű, gordonka- és cimbalmosztály növendékei töltötték be a matiné műsorát gondos zenei nevelésre való produkcióikkal. Tetszési arattak különösen *Maltiza Mici, Traversz Anna, Fallér Irén, Róth Aranka, Orván Lili, Friedmann Oszkár, Kappel Lajos, és Steidl Marika.* A közönség a növendékek játékát sajos tapsokkal fogadta.

Boland mester. *Amsterdamban* Grófi *Zsely Géza* érdekes dalműve, *Boland mester* egymásután rendre hódítja meg az európai színpadokat. Legközelebb az *amsterdami* udvari operaházban kerül színre a *jeles magyar komponista* műve, amely már tízenhét nyugat-európai városban aratótt sikert.

Művészet. *Révárdról* írják: Az itteni *Kereskedő-Társulat* 18 éves művészes-estét rendezett január 25-én előkelő fővárosi művészek közreműködésével. Legnagyobb sikerrel a közönség *József Marit* a *Nemzeti Színház* nagy tragédiáját, aki *Tempa Mihály, Várossy* és néhány újabb költő verseiből szavalt. Minden szíma után percekig sugott a tupa. *Semsey Marika* a *Thomas Mignon*-jából a románcot énekelte, majd szép magyar nótákat adott elő élénk tetszés mellett. *Ízabél Ábrányi Emil*, a *Ködkirály* kiváló tehetségű szerzője, saját szerzeményeiből egy andantét és egy aherzót mutatott be zongorán, virtuós készséggel, majos hatással. *Dykas Balázs*, a *Vigszínház* tagja és *Pásmás Ferenc*, a *Népszínház* tagja, vidám komikákkal mulattatták a közönséget. A város színjára és a közönség élőképessége nagy számmal volt német a művészes-estén, mely a fővárosi vendégek tetszetése rendezett lakomával és láncmulattással végződött.

Működve előadás. A szanatóriumkiállításom részvétet hűgylek február 4-én és 5-én működve előadás rendeznek az *Urania-színházban*. A műsor legérdekesebb pontja az a tabló, melyben *Michel Angelo, Titian* és *Murillo* alkotásait mutatják be előkelő asszonyok. A tablót *Márk Lajos* festőművész rendezte.

Vidéki színeszet. *Tabon*, mint onnan írják, nagy sikerrel működik most *Büredi Miksa* színtársulata. Válogatott műsorral és jó játszó-erőkkel a társulat napról-napra nagy közönséget vonz a színházba. Különösen kiünnnek a tagok sorában *Vida Ilonka, Szabó Rózi, Békési Sári, Szatmáriné, Báthory, Szalai,*

Kerekes és Sándorfi. — A *sajósi és istrangi* műkedvelők február 6-án játékoncsofú működve előadást rendeznek. Színre kerül *Tóth Ede* népszínműve, a *Kintornás család.*

MŰVÉSZET

Pályázat Ybl Miklós síremlékére. A Mérnök- és Építészegylet pályázatot hirdet *Ybl Miklós* síremlékére. A síremlék alapja lehet négyzet, melynek egy-egy oldala legfeljebb 6'50 méter hosszúságra terjedhet. E határon belül bármilyen alaplíndomot alakíthat a tervező. Pályádj az *Ybl-érem*. Benyújtási határidő április 11-iké.

Képzőművészi Szegeden. A szegedi műgyeület nagyszabású kiállítást rendez Szegeden. A kiállítás anyagát most gyűjti egybe a Képzőművészeti Társulat közreműködésével *Erdélyi Béla*, a műgyeület igazgatója. A kiállítás február elején nyit meg.

Az angol portraít.

— A *Nemzeti Szalon* kiállításán. —

Budapest, január 26.

Gainsborough-t — halálos ágyán — meglátogatta halálos ellenfele, *Reynolds*. A beteg kissé felemelkedett párnái közül, gyöngye mosoly suhant végig ajkain és így szólt:

— Bizony, mindnyájan meghalunk, én is, én is, de az égben Van Dyck-kal találkozunk...

A *Nemzeti Szalon* tárlatán az angol portraít-k között járva, bizony minduntalan Van Dyckre gondolunk. Az angol mesterekre kiirihatalan hatást gyakorolt Haszaltan menekültek tőle, ki *Tizianohoz*, ki *Tintorettohoz*, ki *Velasquezhöz* vagy *Watteauhoz*, az angol portraít karakterét Van Dyck magyarázza meg. Ezek a nemes pótok, ezek a finom kézjátékok, ezek a bánatos tekintetek, a *sweet*, a *grácia*, a *színek* finom összhangja mind tőle eredet.

Ez lévén az alap: az érzelmes jellemző keresés, csak az eszközökben találunk változatosságot, amelyekkel ideáljait — egyéniségüknek megfelelően — kifejezni igyekeztek. A modern portraít azonban éppen azért különbözik a XVIII. századi angoltól mert nem keresi többé az érzelmet, hanem visszatért *Franz Halszhoz*, *Goyához*, *Velasquezhöz* s igaz színbenyomást, dekoratív hatásokat, nagy harmóniákat keresett. A modern portraít első sorban színprobléma.

— *Reynolds* kora nagy tragikáját, *Mrs. Siddons* festvén, — így szólott a művésznőhöz:

— Most pedig üljön le a székre és szuggerálja nekem a tragédia muzáját.

A modern festő merőben különbözik ettől a felfogástól. Nem keresi a tragédia muzájának eszméjét, tehát nem pózolat, nem rendezi a klasszikus rávenetéseket, nem akar *Fiorát*, *Nyugodalmat*, *Bájt* vagy *Merengést* kifejezni. A modern arckép egy kolorisztikus téma szimfonikus kifejtése akar lenni, ez első sorban, amelyet neki a modelljének karaktere sugalmaz. A modern festészetben a lény logikus elosztásában rejlik a kompozíció.

Ime a kardinális ellentét, amely a modern és az angol portraít közötti időki folyamán kialakult. Az egyik — az angol — érzelmi hatásokra tört, minden arckép egy-egy gondolatséma, megtestesítése és kifejezése ezt kéz- vagy fejárással, szóval: genroképpé tette az arcképet is. A *Nemzeti Szalon* gyűjteményben is megfigyelhetjük ezt. *Reynolds* az egyik arcképének egyenesen címet ad: *Resignation* (Lemondás), de minden egyes képen eszmét fejez ki. *Wharton* láry mutató-ujját állára szorítja, figyel, vár, gondolkodik, a *kis lord Mulgrave* a kutyáját simogatja, gondatlan gyermeki naivitással; *Hoppner* fiatal leánya virágosoktól helyez el. A *kis lord Mulgrave* arcképe nem egy *kis* elaz *bambino*-e, egészen a bolognai iskola korai vonalvezetésével, alig színezve, puha, lágy tonálításban?

Rowney-n is első sorban a rajzlátás uralkodik, fiatal lánykaja, invernessi hercegnője banális színfelfogásban, egyszerűsmerindenkoron elfogadott színezési témával, az arany és barna harmonijába merítve jelenik meg előttünk, a *graceful* melódikus kifejezésre törekedve elsősorban. *Opie* és *Beechy* is a régi mesterek vállain növekedtek: a szentimentális bájt mindnyájan Van Dyck-tól lesték el.

Talán *Hoppner* az, aki keresi az eredetiből kolorisztikus értéket is, legalább *Mrs. Swete* arcképe a fehér és fekete pikáns ellentétere van építő egészen. A rajzolás kőszínyességei helyett szimfonisztikus egybevalóságokra törekszik. Széles, erőteljes, nagy foltthatásra számít, esetvonalai megadják a ruha texturáját, a redőzet hajlásának ruganyosságát és a fehér bouguri-ból pikánsan ragyog ki két fekete szem villogása. Ez egy moderánul érzett vizió. Előutárja *Sargent*-nek.

Idegenül állanak *Lourence* olajnyomatós koloritja előtt, ha bravuros rajzudása el nem kábitana,

Kifejezése, jellemzése törekszik — miniatűrben inkább is hat; (48. szám) *Metterlich hercege*, a hagyományos piros tonálításban, melybe meleg alapul az aranynímeses, fekete bársonyokból mély színei olvadoznak, kevésbé kiáltó, mint nagy portraítja, ahol „eszmé” minden, a férfi és a két leány alakja, a szemek kifejezése, a kéz vonalának ritmusa, a beszédes ajkák, — rajzbeli biztonságukkal már *Delacroix* is elragadták.

Gainsborough az 6 intuitív genialitásával, hideg színeinek előkelő zenéjével fel sem ösmérhető az új kiállított képen. *Hjáhl!* néha szundit *Homér is. Amde Racburn* — a bravuros skót — finoman van képviselve. Merőben más, mint angol testvérei. *Racburn* átmenet a modern szin-szimomákhoz, mert ő a rajzolatás biñeseiből korán megszabadult, színfelfogásban is eredeti, merész szabados lett. *Bámulatos* finomsággal adja meg a színek kolorisztikus értékét, *Széles*, *egységbe-ogáló* a képe (24. szám). *Zöld*, *pitykés* kabátban ül egy férfi a piros bársonyszékben. A barna hátterből a zöld és piros színezékek meleg egységbe olvadnak. *Másik képen* (42. szám) a piros a domináns, amelyhez a fenérrunás mélyen kivágot dereku nő a meleg, barna hátterbe finoman ovd bele. Eppen ebben az egybeolvadásban a transzparens árnyékból a lefokozott testszínbe s viszont, éppen ebben a mesteri tonus színen tartásban rejlik *Racburn* ereje. Ez pedig átmenet a modern színekbe, a gyöngyökbek kedvéért oda is írja, hogy kinek van szánva a csokor: *Alfrédnek*, a *deu Alfrédnek*... *Rowney* virágoskarát ad a lányka kezébe, az invernessi hercegnőt pedig görög szoboroszerű pózban odaállítja a kerti kút elé, klasszikus nyugalommal merengve... *Lourence* *Dinny* urat két leányával idillikus csoportba helyezi, az apa lábánál lekszik az egyik leány, tonánsat forgat a másik, az egész jelenet ott lebeg a *home* hangulata...

Mennyire mas a modern portraít célzala! Ma nem kívülről betel, hanem belülről: kifelé igyekezőnek jellemzése. A művész elmerül az illető egyén lelkébe, a környezetbe, melyben él, keresi színele megnyilatkozásának formát s vissza akarja adni abban az önkénytelen, pillanatsnyi reá örökkön jellemzetes momentszerzőségben, amelyben először megleste. A modern portraít ingitv hatásokra törekszik, egyszerű látja az egészet és egyszerűre adja vissza. De jól megnézi. Keresi az alakjának lelkét, amint egy hirtelen mozdulathoz hirtelen megnyilatkozik. Aztán szélesen, foliba verődve, nagy egységbe foglalva, vilámgyorsan odaszögöl.

Ez a kétféle festői ideál köztülje technikát követel. Az angol portraít a maga nyugodalmás helyzetait, eszméit, pózait a rajz, a modern portraít a maga szenvedelmes vizióit, hirtelen való kialakulásait a színfolt eszközeivel fejezhetke ki.

Az angol portraítnál is a rajz, a színezés csak azután való. Az olyan telvér festőingódom, amint *Gainsborough* vagy *Racburn*, néha *Hoppner* eredeti tonálításokhoz is eljutott, de *Reynolds*, pane a követőj *Opie*, *Beechy*, *Rowney*, *Lourence* a régi mesterek színabonájához ragaszkodtak. A rajz urakodik művésztükben.

Mint világhódító fejedelmét hit hatalmas palotájában *Reynolds*, kora ünnepeit festője be-ső békéletességben önnagával, mert örökké elégedetlen volt művészetével. Lelkében nagy történelvisziasnak viziói rajzolták, de kora csak portraitért rajongott. A nagy olasz mesterek koszorujára vágyott, egész élete nem egyéb, mint örökké experimentálás, most *Tiziano*, majd *Raffael* módszeréhez hajlás. A műtermehez vezető folyosó teve volt olasz mesterművekkel, melyeket örökké tanulmányozott. Itt látható negy képe is más-más emlékezet ébreszt. Az egyik (48. szám) ugyi jellegűben és rajzban, mint színen egy *Tiziano*. Öregedő férfi zöld kabátban ül a piros bársonyszékben, magas oszlopok előtt, az oszlopok közt bárányjelűs olasz égkéjke villog lenék. A zöld, a kék és a bíbor máty, lényió, olaszos ragyogása, meleg kőorítja a velencei mesterek gammája.

Ma az arcképi műziskális, dekoratív hatásokat várunk, — noha az egyénleg jellemzőt is meg kell őriznie. Ez ellentétnek látszik, valójában nem az. Az a mester, aki megoldja.

Dr. László Béla.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ Az Országos Régészeti és Embertani Társulat ma este tartotta meg *Forster Gyula* emlékeletére által rendezett havi lelővasó-ülést. *Dr. Kromsz Sámuel* széles tudományos aapon ismertette Magyarország jelenlegi ókori zsidó köveit, majd *Dr. Findly Gábor* érdekesen adott elő az aquinensi múzeum terra sigillata edény-gyűjteményéről. A közönség mindkét fölvitvasót élénk érdeklődéssel hallgatta végig.

○ A Protestáns Magyar Irodalmi Társaság ma délután Hegedűs Sándor elnökölte a azt választmányi ülést tartotta. A napirend előtt az elnök melegen köszöntötte Zsuzsányi Mihályt, a társaság aienőjét abból az alkalomból, hogy a király a Lipót-rend középkeresztjével tüntette ki Szűcs Farkas jelentést tett a társaság idői kiadványairól. Ezután tudomásul vették a botorjeszteti jelentéseket.

○ **Novellakinos** címen egy kötetet ad ki Szűcs Gyula.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Veszeloovsky bűnpöre.** Nyitárról táviratozók: Veszeloovsky pörében Nagyudószky Géza ügyész hétfőn este mondta el negyedfélórás vádbeszédét, amelyben a vád minden pontját igazolva látta és kéri a vádlott szigorú elítélését két ízben elkövetett igazgatásért.

Magyarországon csak egy nemzet van, ugymond az ügyész, aki más nemzet jogait bűnteti és más nemzet jelöltjeit lép föl, az igaz az állam egysége ellen. A tanúk közül husznál több, részben eskü alatt, vallotta, hogy a vád igaz. míg a mentő tanúk zavartak és elfogultak voltak és a törvényszék nem is bocsátotta őket esküre. A halgatóság az ügyész beszéde alatt többször zajosan éljenzt.

A vádbeszéd után Fajnor István mondta el a védőbeszédét. Hangsúlyozta, hogy az ország egyik osztályát vagy nemzetiségét se szabad megfosztani szabadságától. Egyebekben elítélte a panszlavizmust, de kijelentette, hogy a hazaiak tót törekvéseket panszlavizmussal vádolni nem osos és nem ésszerű. Az ítélet meghozatalát szerda esteire várják.

§§ **Lujza hercegnő levelei** Bécsből jelentik: A járásbírósg ma tárgyalta Matasics-Kegyelés Géza keresetét, amelyet Barber ellen indított, Lujza kőbúri hercegnő leveleinek kiadásá végett. A tárgyalás azzal végződött, hogy a bíróság Barbort a levelek kiadására kötelezte.

§§ **A visszaesés.** Jogászörökben már évek óta élénk vita tárgya a büntetőtörvénykönyv 338. §-a amely a visszaeső bűnösöket súntja, olykor aránytalanul súlyos büntetéssel. A budapesti királyi ítélőtábla ma ismét oly esetet tárgyalt, amely a 338. §. alkalmazása vagy mellőzése körül forogott. Szűcs Mihály galgánóvízi lakos, aki lopasért és sikkasztásnak tekintendő bűncselekményért tíz éven belül már büntetve volt, legutóbb ismét lopott két zsák búzát. Az ügyészsg — tekintve hogy a vádlott már büntetve volt — a 338. §. alapján büntett miatt emelt vádat, holott a csekvél értékre való tekintettel csak vétségnek lett volna minősítendő a deliktum. A pestvidéki törvényszék azonban nem fordítja el az ügyészi jelölést s a vádlottat csak két hónapra fűháza ítélte azzal az indoklással, hogy első ízben csak sikkasztásnak tekintendő bűncselekmény miatt elítélve. Az ügyészsg a minősítés miatt felebezt, de a királyi ítélőtábla helybenhagyta az elsőbírósg ítéletét.

§§ **Sikkasztó körjegyző.** Pilis-Szentlé és Pilis-Szent-Kereszt peszimegyei községek 1900 ban körjegyző úkké választottak Fábán Gévát. Két évvel utóbb egy sápadt, dult arcu ember állított be a pestvidéki ügyészsghez, s igazgatóan mondta:

— Sikkasztottam. Tartóztassanak le!
Az önként jelentkező bűnös azonnal vizsgálati fogságba tették. Kétfőt, hogy Fábán Géza adó- és bírságonzekekben továbbá általnérsi adó fejében körübeült 1500 koronát sikkasztott. A pestvidéki törvényszék a körjegyzőt hét rendbeli hivatali sikkasztásért és három rendbeli közér séges sikkasztásért két év börtövre ítélte. A budapesti királyi ítélőtábla a büntetést ma helybenhagyta.

TÁVIRATOK

London, január 26. Sir Mac Donell lisszaboni angol követ tegnap elhunyt.

Spaun visszalépése.

Bécs, január 26. Beavatott helyen már hosszabb idő óta tudják, hogy báró Spaun lemondani készül, most pedig, felesége halála következtében, el van tőkélve, hogy közvetlenül a delegációk ülészaka után megválik állásától. Spaun örökt meg fogják osztani gróf Montecuccoli ellen-tengernagy és István főherceg közt, még pedig úgy, hogy a főherceg a tengerészet vezetését, gróf Montecuccoli az adminisztratív teendőket fogja ellátni.

Egy egyetemi könyvtár pusztulása.

Turin, január 26. Az egyetemi könyvtárban ma tűz ütött ki, minek következtében a kézirat-terem elpusztult. A könyvtárban 350 000 nyomtatott könyv volt, melyek közül vagy 100 000, félmillió líra értékben, a lángok martaléka lett. Számos igen fontos kézirat is elpusztult, köztük keleti, arab, kopt, török és számos latin kéziratgyűjtemény. A 15. századból való igen ritka gyűjteményeket megmentették. Remélik, hogy néhány nagyértékű igen régi könyvet megtalálnak. Az egyetemet bezárták, mert néhány terem beomlással fenyeget.

A horvát országgyűlés.

Zágráb, január 26. Az országgyűlés ma folytatta a költségvetési vitát. Barlovics képviselő kijelentte, hogy a nemzeti párt annál szívesebben támogat a a bánt, mert kebeléből való és mert a bán megírta, hogy a kiegyezést minden támadás ellen megvédje és a Magyarországhoz való testvéri viszonyt megszilárdítja. Majd több kívánságának ad kifejezést. Első sorban kívánja a házi szövő-ipar támogatását, továbbá a tónná ló vadászati-törvény megújítását.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, január 26. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Elavatott buza tiszavidéki 8,45—8,85, bánsági 7,85—8,40 mosoni 8,10—8,30 k. Rozs. tét felvidéki 6,80—6,90, posztemgyeri 6,80—6,90, magyar tengeri 5,60—5,70, magyar zab 5,70—6,80. válogatott 6,65 korona.

Berlin, január 26. (Gabonatözsde.) Buza májusra 166,25 márka (9,75 korona), júliusra 167,57 márka (9,83 korona). — Rozs májusra 134,60 márka (7,88 korona), júliusra 137,50 márka (8,06 korona). — Zab májusra 126,75 márka (7,43 korona), júliusra 129,75 márka (7,60 korona). — Tengeri amerikai mixed májusra 109,75 márka (6,43 korona), júliusra 109,75 márka (6,43 korona). — Spirítusz 70 márka (árólyam 117,20 korona per 100 marka.) Irányzat: Tartott. Idő: Köddés.

New-York, január 26. (Terménytözsde.) Zárlat.) Gyapot: New-Yorkoz: neyben 15,25 (15,25). Jan.-ra 14,89 (14,92). Áprilisra 15,19 (15,26). New-Oreanusban neyben 15 1/16 (14,7/16). — Petrocum: Stand white New-Yorkban 9,10 (9,10). Stand white Philadelphiam 9,05 (9,05). Refined in Cases 11,80 (11,80). Credit Balances Oil City 1,85 (1,85). — Zsv. Western steam 7,70 (7,70). Roche és Brothers 7,60 (7,60). — Tengeri irányzata szilárd. — Januárra — (55,—). — Márcs-ra — (—,—). — Májusra 55,1/2 (55,—). — Buzs irányzat szilárd. — Píros ósok neyben 94,— (95,—). — Jan.-ra — (—,—). — Márcs-ra — (—,—). — Májusra 92,1/2 (91,1/2). — Júliusra — (—,—). — Gabona szállítási a Liverpoolos 1,1/2 (1,1/2). — Kávé: sar Kío, 7. sz 8,1/2 (8,1/2). — Jan.-ra 7,65 (7,05). Áprilisra 8,— (7,75). — Lászl: Spring Wheat neyben 3,95 (3,95). Cukor: 2,1/2 (—,—) (2,27,—,—) Ón. 28,80—29,60 (28,75—29,10). Écs: —,— (12,75 12,62—13,—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

Chicago, január 26. (Terménytözsde.) Zárlat.) Buzs irányzata szilárd. Jan.-ra — (—,—). Máj.-ra 89 1/2 (89 1/2). — Tengeri irányzata szilárd. — Januárra 46 1/2 (46,1/2). — Zsv: Januárra 7,32 (7,27). Májusra 7,52 (7,60). — Szalonna spot clear 0,— (6,68). — Borsosnus: Májusra 13,40 (13,47). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelölik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Magány.

Be jó így járn egyedgyedül,
Be jó így élni szerelmetlenül,
A szívet öröm nem rozegi át,
De nem is érszi bánatok zaját.

Mikor a lélek egészen szabad,
Mikor a vér nem rak rá láncokat,
Egyzserre fénylő szárnnyal repül,
Többé nem egyért, ezereket hevül.

Ó, ez aztán az ujrászületés,
Mikor hozzánk ér mind a szenvedés
Es harcba állunk nappal-éjjelen,
Hogy a földön egykor békesség legyen...

S a nap szeméből, ami földre jár,
Az a sok áldott, íbletett sugár
S a csillag fénye csöndes estvlen
Új, boldogabb kort lásson ideleinn

Fabula János.

† **Roosevelt gratulál.** Az Egyesült Államok elnöke kihalgatáson fogadott a napokban egy chagói ügyvédet Mr. Dunne-t. Mikor a bíró a kihalgatási terembe lépett, az elnök mosolyogva ment elébe, s két kezét a bró felé nyuntva, szölt:

— Éljen Mr. Dunne, tizenhárom gyermek apja!
Azután hozzátette:
— Ön hétfel vágott eléje a közfársaság elnökének.

A bíró egy ideig zavartan halgatta az elnök szavait majd ezt válaszolta:
— De hiszen meg nem vonult vissza, elnök ur

† **As angol arisztokraták életkoráról.** Csodálatos, hogy az angol felső tízezer nagy része mily magas életkort ér el, hogy mily tökéletesen megőrzi

fiatalos üdőségét magas életkorában is. Burdett-Counts báróné példátul már tulvan a kilévenen éven s úgy tes i, mint szellemi üdőségét meg tudta őrizni. Jótékonyágával járó nagyfokú elloglatságait fiatalos erővel győzi de éveinek számával még őt is megelőzi Abercorn hercegnő, aki már kilévenenkétéves mult. De míg Burdett-Counts báróné gyermektelen, a hercegnő százötventagyo családnak törzs anyja, s hozzátartozói minden évben meglátogatja. Az arisztokrácia veteránjai közé tartozik Rutland herceg, aki nyolcvanhatéves, míg Sir William Harcourt, hetvenhét évesek dacára, a politikai harok közepette áll. A hetvenyoléves Sir Charles Todd sem tartozik még a faradt öregek közé, pedg hatvankét szolrálati év van már a háta megett. A délausztráliai postafőralom főnöke az öreg ur. Emlétesremelő gróf Leicester is. Ő már nyolcvanegyéves eluult s tizenyolgy gyermeke közül még tizenegy él. A gróf már régeu dedapa. de az ő legfiatalabb gyereke csak tízéves, aki éppen ötven évvel fiatalabb legidősebb bátyjánál.

† **As amerikai doktorkisasszonyok.** Jules Herzs cikket írt az amerikai orvosnőkről a párisi Femina című folyóiratban, amelynek egyik legérdekesebb része a kezdet nehézségeit tárgyalja. A mult század hatvanas éveiben kezdtek mozogódnai az amerikai nők, hogy ők is megszerezhessék az orvosi diplomát. Pensylvania hölgyeinek 1869 ban adta meg az állam az orvosi egyetem látogatásának jogát, amelyvel befejezték a nőknak kívánsága és előttük is megnyitott az orvosi pálya. Ez azonban nem volt még elegendő céljuk eléréséhez, mert elsősorban azzal a hitetlelүүл nagy ellenszenvvel kellett szembeállniok, amely az amerikai egyetemi halgatók részéről fogadta őket. Azok a jelenetek amelyek 1869, november 6-án Filadelfiam lejártszódtak, mikor a nők először lépték át az egyetem küszöbét, bizony nem igen batoritáltak a szegény doktorkisasszonyokat. Mikor előadás után elhagyták a léányok az egyetemet, az egyetemi halgatók urak körülfogták valamennyit, komisz meg egyzseket tettek rájuk és követék őket végig az utcakon. Ha előadásra jöttek, nemcsak bagoly hutogással, nyávogással és fűtűléssel fogadták őket hanem legtöbbször papírlövegekkel, bagóval és más hasonló kellemes dolgokkal dobáltak rájuk, nem szólva arról, hogy ezek a nevetlen es füsörak a közelükben ülő léányoknak a ruháját is bepszektították dohánylevel. Hogy milyen módszerrel történt ez főlöleges esetelen azok előt, akik ismerik az amerikaiaknak a kö,ésben való virtuositását. Azóta nagyon megváltozott Amerikában a helyzet. Anyai a doktorkisasszony, hogy külön terianak nekik előadást, külön vizsgáznak, sőt még saját klinikák is vannak. Nagyon sok külföldi léány végzi Amerikában az orvosi egyetemet, hiszen sok csábító példa áll előttük, mert Amerikában nagy az orvosnok tekintélye. Egy itju khinat léány is van a halgatók közt aki hivatalos lesz a modern gyógytudományt népszerűsíteni a mennyei birodalomban. Egy konstantinápolyi léány is ott akara megszerezni az orvosi diplomát, így akara elérni, hogy a serail orvossa legyen. Amerikában az orvosokot csak négyéves s ud utomot követenek. Az amerikai orvosok e ointe azt hitték, hogy a nők az orvosi tudományokat csak kedvtelésből sajátítják el, azután pedig hamarosan férjhez mennek. Csálódtak azonban ezek az urak mert a dolog úgy áll, hogy egyik évben 244 diplomás orvoskisasszony közül 166 megkezdte az orvosi gyakorlatot, ami majdnem hetvenöt százalék, és csak huszonöt százalék lett csak kedvtelésből orvos. A 166 gyakorló orvosnok közül 76 beavallotta a jüvedelmét is és pedig harmónegy 400—6000 korona jüvedelmet vallott be, husz 0 0—12 000 koronát, tíz 12 0 0—16 0 0 koronát, öt 16 000—20 000 koronát, három 20 0 0—60 000 koronát és négy 60 000—80 000 koronát. Az amerikai orvosnok átlagos évi jüvedelme 12 000 korona. A medikusoknak, akik 1869-ben el akarták íjeszteni a doktorkisasszonyokat, bizony alapos okuk volt félni a konkurenciatól.

† **Postahivatal a visben.** Nincs ország vagy város a földkerekségben, amely olyan különlegességgel discednehetne a postaingyemény terén mint Ontario (Kanada). Ontarioban ugyanis a postahivatal visben áll. A Wabigoon-tó egyik sekély részén egy fa-gerenda van beverve és ennek a tetejére egy láda van erősítve; ez a körmvél a posta hivatala, amely pompásan működik. A ratporagei kisgőzhajó, amely a vidék torgalmát lebonyolítja ebbe a ládába teszi a postaküldeményeket, mikor arra megy. Egy kis kanoe elindul a partról és kiviszi a megérkezett és beteszti az elküldendő leveleket amelyeket a gőzös a következő napon vesz át, mikor visszatér Rat-Portage felé. Ez a vízi postahivatal mindenesetre egyetlen a maga nemében.

REGÉNY

MADELEINE

Irtá: KIELLAND L. SÁNDOR

(37)

Westendben majdnem minden virágot megvettek a városiak a fiatal konzul számára, más-képp többet kapott volna Marianne.

Végre kitűdültek az emberek a templomból. Marianne kíséretének várnia kellett, míg a nagy gyászmenet a temetőbe ért, akkor aztán a hajók a markukba köptek és megújult erővel fogták föl a koporsót. Az öt koronától semmi se maradt.

Senki se emlékezett rá, hogy valaha ilyen hosszú menetet látott volna, mint most a fiatal konzul temetésén. Majdnem a templomtól a temetőig nyúlt, amely a városnak egy egész félre-eső helyén volt. Minthogy csak lassan mehettek előre, egész kalaperdőt volt együtt, mindenféle fajtából. Itt a Morten új párisi kalapja látszott és Sparre prépost széles karimájú pástorkalapja távolabb öreg, kürtőformájú kalapok, melyeknek ugyszólván semmi karimájuk sem volt, mások pedig úgy lógtak le, mint valami svájci hätzető; némelyek voltak eszállamlottak, ha a napba kerültek, némelyik meg szörös volt, mint a maeska; husz évnek a változó divatja volt itt együtt, csak az öreg Anders jelent meg az ő szurkos sapkájával.

Egy sereg gyermek és a fatalság követte két oldalt a menetet és maga a temető is, amely lejött feki, tele s fele volt emberekkel, akik sűrűn lepték el a helyet a sir körül.

A temető bejáratánál két magas zászlórudat állítottak fel, amelyeket lombfűzők ékesítettek, a zászlók egészen a földig értek és a gyöngye szellő ide-oda lobogtatta őket. A polgári zenekar most pihenhetett kissé; a templomtól kezdve folyton játszott, olyan érthetetlen valamin, amiről csak este az újságból tudták meg, hogy az Chopinnak a gyászindulója volt.

A kántor és az ő kórusa — vagyis a „fekete mise ministránsai,” mint ahogy ő a gyerekeket nevezte, ha nagyon haragos volt — belekezdtek egy zsoltárba. A koporsót levették s gyászocsiról és a város legelőkelőbb nygkereskedői vitték be a temetőbe.

Pompás látvány volt a nagy gyász kíséret — itt-ott egyenruha — és a sok gyászfátyollal borított zászló tinnepélyesen lobogott a nagy, tarka tömegben, amely — asszonyok, gyerekek vegyest — a sírok között és sírokon állott.

A menet odanyomult a nyitott sír köré, amelybe leeresztették a koporsót. A nygkereskedők, akik hozták, mintha megkönnyebbültek volna, hogy a fiatal konzult nyugalomra helyezték; nehéz teher volt ő, úgy életében, mint holtában. Az ének megszűnt és körskörül csend lett, mikor a lelkész a sír mellé, egy kis dombra állott.

A halotti beszéd kidolgozásánál érezte a lelkész, milyen nehéz lett a helyzete az elhunyttal szemben, miután Madeleinet eljegyezte. A legszigorúbb pártatlansággal kell beszélnie, semmi-féle dícsőretekbe nem szabad belemennie, mert ez nagyon furcsa lett volna, éppen most, amikor tagja lett a családnak. A prépost amúgy is fölmagasztalná az elhunytat, mint polgárt és kereskedőt, aki jó apa módjára százaknak adta meg a mindennapi kenyeret és boldogságot, jólétet árasztott maga körül. Így kezdte hát meg beszédjét:

— Gyászoló gyülekezet! — Ha lepillantunk a sírba, amely hatláb hosszú és hatláb mély és megnézzük e fekete koporsót s magunk elé képzeljük azt, aki most már feloszlásnak indul és így szólunk kedves barátain magukhoz: itt fekszik egy gazdag ember, egy nagyon gazdag ember, akkor aztán lelkünk hurjai nagyon megindulnak. Hát hol is van a nagyon fénye, amely annyi embernek szur szemet, hol van az a felsőbb-ág, amely a földi javakat kíséri. Itt ebben a hatláb hosszú sírban veremben itt együtt van minden.

— Barátaim! — Hallgassuk csak e temető néma ékesszólását! Itt a vég — itt a vége minden különbségnek, amely nem más mint a bűnnek következménye; itt a temető szent békéjében együttynyúgunk szegény és gazdag előkelő és alacsonyrendű mindannyian egyenlők a halál birodalmában; itt minden földi mulandóságot eldobunk, akárcsak valami tarka ruhát — hat láb föld — ez minden — ez mindenkinek egyformán kijut.

A könnyed tavaszi szellő meglöbögte a kereskedők selyem lobogóját, fölszedte a rudról a nehéz bojtokat és vidáman suhogtatta a selyem-szövetet. De egyszersmind megszűre elvitte ezeket a szavakat is, el az öreg asszonyokhoz, akik ott ültek a sírköveken, ahhoz a sok lányhoz és asszonyhoz, aki a lejtőt ellepte, igen egész a temető végéhez vitte el a szellő ezt a hosszú, szép beszédet, olyannyira, hogy a Marianne sírjánál egészen tisztán meg lehetett érteni. Es ezek a szavak éppen szegényeknek, alacsony sorsuaknak

való szavak voltak. Minden, amit a lelkész a földi javak egyenlőségéről, mulandóságáról beszélt.

De azok, akik a Marianne sírjánál állottak, nem igen hallgatták, még Torpandor sem. Ott állott a svéd és szakadatlanul azt a magányos bokrétát bámulta azon a dísztelen koporsón.

A „fali állat”-nak meg lehetett bocsátani, ő ugyan semmit sem hallhatott. Ellenben filozófiai megfigyeléseket tett, amint ez már neki szokása volt.

Abban a földrakásban, amelyet a sírból fölhánytak, néhány emberi csontdarab és koponya volt látható. A dolog ugyanis úgy állt, hogy a temetőnek az a része, ahol főképp csak szegényeket temettek, már régebben is temető volt. Azokat a sírokat, amelyekért husz éven át nem fizettek, egyházi beszentelés után újra fölhasználták. Így aztán gyakran megesett, hoy amikor ástak, koporsókra akadtak, amelyek az áso alatt szét-hullottak. A halottak egymás mellett feküdtek és gyakran találtak többeket egy sírban.

De sehogysem illet, hogy ezek a csontok itt heverték egész délelőtt, addig, amíg az új halottat hozták temetni. Ábrahám, a sírásó, aki nagy korhely volt, azt az utasítást kapta, hogy a csontokat a csontvázkamrába vigye. Áfféle fészter volt ez a temető egyik sarkában és ott minden egyes koponyának az a feladat jutott, hogy a hozzátartozó csontokat úgy-ahogy, egybetartsa.

Ha aztán Ábrahámot valamelyik följebb-ülőre kérdőre vonta hangyságúért, akkor áso-jára támaszkodott, hogy egyenest álljon meg a lábán, rézvörös arcát förefordította és vigyorogva felelte:

— Hát!... Tetszik tudni!... Isten ments!... De hát ez a szegény népség mindig csak alkalmatlan életben, holtában. Sohse tudnak úgy meghalni, mint a fiom, rendes népek... Szép sorjában, egyik a másik után, hébe-hóba; nem pedig rakásszámra... Tetszik látni, így jönnek ki és kíváncznak a földre. Aztán rendszerint így fölédőben, amikor a föld ilyen kemény, tavaszszal meg... Isten ments!... Akkor meg egyenesen megbolondulhat az ember... Tetszik látni... Akkor meg rakásszámra jönnek a gyerekekkel... ő, isten ments... gyerekek és felnőttek vegyest... és mind rosszok! Es ha csak egy is engedne a nagyságtól! De... tetszik látni... ezek követelődnek a legjobban — hat láb mély, hat láb hosszú — ezt akarják, soha egy hüvelyket se engednek. Ezért aztán... tetszik látni!... Nem mindig könnyű ám ezeket a csontokat eltakarítani, amikor annyi szegény halottat hoznak. Nem... nem!... Es ez így van. Ahogy mondom: a szegény ember... isten ments!... a szegény ember mindig alkalmatlan, ha él, ha meghal.

Jött egyszer egy új harangzó, aki el akarta csapatni Ábrahámot, mert már nagyon megbot-ráncokozta az embereket, ha részegen bukdácsolt a sírok között. De a prépost ezt mondta:

— Mihez fogjon aztán ez a szegény ember? Vagy maguknak lesz a terhükre, vagy nekem alkalmatlankodna. Es különben is már azóta tartom, amióta magam is itt vagyok. Es mindig elnéző voltam a hibái iránt. Igazán nem vehetem a lelkomre, hogy elkeressem.

Es a község megtartotta Ábrahámot, a prépost jó szívének zálogául.

A „fali állat” ott állt filozófikus megfigyeléseibe merülve a csontok előtt és úgy tetszett neki, mint hogyha az egyik koponya egy kicsit dacosan vigyorgott volna rá. Eszébe jutott, hogy ez azt is jelentheti, hogy különös nagy békességet lehet a temető beszentelt földjében találni. De a csontvázkamra is nyugalmas hely bizonyára. Es mikor még jobban nézte a koponyát a „fali állat”, úgy rémlett neki, hogy ezen a kiszáradt koponyán valami olyan kifejezés ül, amelyet már az életből is jól ismert, azt a szemtelen kifejezést, amelyet azok mutatnak, akik nem fizetnek.

Eközben Martens lelkész esengő hangja végigszállott az egész temetőn. Beszédje végéhez közeledett. A „hat láb” megismétlődött, mint valami motívum, amelyből a zeneszerzők egész szimfóniát költenek — és mindig nagyobb hatást tett. Kétségkívül túlzás lett volna, ha az estilap azt írta volna, hogy szem nem maradt szárazon, de az bizonyos, hogy sokan sírtak, nemesak az öreg asszonyok, hanem férfiak, sőt néhány nygkereskedő is törülgette a szemét. Mert kitűnő beszéd volt; eleinte aggodalmat keltett ugyan a gazdag, a nagyon gazdag emberre való célzásával. Valami oda nem illő hasonlatlól lehetett félni, hanem Martens lelkész nagyon eltáldta a módját. Olyan volt ez a beszéd, amiből a szegények okulhattak, hogy milyen kevés értéke is van alapjában véve a földi javaknak s hogy mennyire nem irigyléreméltóak a gazdagok... De ez a „hat láb” volt mégis a leghatásosabb.

Amikor a halottbeszédnek vége volt, előlépett Ábrahám a kis ládikó földdel, amelyet a koporsóra kellett vetni.

Belső felindulását leküzdvé, megfogta a lelkész a lapátot, teleszedte földdel s levette föregét.

A sok mindenféle kalap lekerült a fejről és sok mindenféle koponya lett látható; sokan simára voltak fésülve, sokan kécsap, soknak hosszú volt a haja, soknak kurtára nyírott, itt-ott olyan feje is akadt, amely olyan csupa-z volt, mint egy billiárd golyó.

A lelkész három lapát földet szórt a koporsóra, mélyen megindultan, mintha nem tudná megtenni. Hiálani lehetett, hogy van hull a légy föld a virágok és szallagok közé; még egy rövid, forró ima, a szent eljárásnak vége, a kalapok visszarepültek a fejekre.

A polgári zenekar tagjai, akik a gyászolók csoportja között állottak és hangszerüket a kabátjuk alatt tartották, hogy a hideg át ne járja, a karmester intésére teljes erővel fogtak neki.

Ennek nagy hatása volt. Mint mikor nagy kő esik a vízbe és a hullámok közben minden irányban tovagördülnek, úgy szórták szét minden irányban a körülállók a hatalmas hanghullámok, úgy, hogy a zenekar határai szabad túl támadt.

Ezt fölhasználta a halottsiató, a gyászmenet élére állott, amely ugyanabban a rendben távozott, mint ahogy jött.

Közvetlen a zenekar mögött ment a kántor az ő „fekete mise-ministránsaival”, s nagyon föl volt dühödve a polgári zenekarra, mert nagy volt az aggodalma, hogy a gyászoló család nem vette észre azt a különös buzgóságot, amelylyel énekelt.

A halottsiató azonban nagyon meg volt elégedve a dalirával, amely mindenkit elfúj magától. Es amikor hazatért a feleségéhez, így szólt:

— Ambár a dobhártyám kissé elromlott már mégis sokat tartok a fuvhangszerekről. Azok tudják legjobban egy finom halottnak a gyász-kíséretét átsejteni a észlelőknek.

A lelkész elhagyta a gyászmenetet és a temető más irányában indult. Amikor már annyira eljutott, hogy senki sem láthatja, a rövidebb utat választotta, amely a sírok között vezetett. A temetőnek ezen a részén a sírok alacsonyok voltak és fü nötte be őket. Fölfogta telárját és átépett egy síron, amely utjában volt.

Ábrahám, a sírásó, a fiom temetőre való tekintettel, különösen elemében volt, erősen támlolygott, amikor a lelkész után sietett. Kezében volt a kis ládikó, ugyanaz, amelyet megkülönböztetés nélkül használtak minden halottnál.

Amikor a lelkész Marianne sírjához érkezett, akkora már Anders és néhány westendbeli is megjött a konzul temetéséről.

A lelkész levette kalapját és megtörülte homlokát, miáltal Ábrahámot kereste; a többiek is levették kalapjukat.

Végre előkerült Ábrahám is és a három lapát föld gyorsan és utemesen hullott a dísztelen koporsóra.

— Földed lettél — földed leszel — a földből fogsz újra föltámadni — Amen!

A lelkész elsietett a sírok közt, még volt néhány szegény temetés, és már későre járt az idő.

HUSZONNEGYEDIK FEJEZET.

A fiatal konzul halála nem okozott nagy változásokat, sem a háztartásban, sem pedig az üzletben. Minden olyan szolid és rendes mederben folyt, hogy már magától is ment, mint valami jófajta gép. De az új gép-mesternek ugyancsak sok dolga akadt, és voltak olyanok, akik úgy vélekedtek, hogy a gépezet finomabb részét nem jól kezeli.

De Mortenről senki sem mondhatott egyebet, mint hogy kötelességeit nagy igyekezettel végzi. A legtöbbérem nem volt található, mert hol a városból Sand-gaardba köcsözött, hol meg vissza. A leglehetetlenebb helyeken, zugokban ott lehetett látni a keresiját, amint rá várakozott; egyszerre csak a hid tájékán termett, aztán bekecsözött az irodába, néhány szót váltott a könyvelővel és azzal fordult is már vissza.

Ha aztán a könyvelő utasított, hogy megkérdezze, mit is mondott, akkora már csak a kecsi hátulját látta, amint tovább gördült.

A nygkereskedők ott a városban azt mondogatták. — persze csak maguk közt — hogy könnyebb Morten ellen dolgozni, mint vele. A „Garman és Worsé” cég bújja megcsappant és a hatelma is megoszott. Az ezután következő évek szerencsétlenek voltak a hajókira nézve; a cégnek legtöbb hajója vesztéssel dolgozott vagy leg-alább is nagyon csekély nyereséggel. A legszerencsésőbb a „Phönix” volt, amely guanot szállított. Ez lett az egész város kedvence hajója és feszült érdeklődéssel olvastak róla az újságokban. A város poétája verset is faragott róla:

Tűz gyermeke, az ár ragad,
Vigan, büszkén ragad magad!

Ez bizonyos célzás volt a kormányra, amelyet leginkább támadott meg a tűz, s a költő-ménynek szerencsét is hozott, mert marandó helyet biztosított neki a város dalai között.

(Folytatás következik.)

Bankok.

Table listing various banks and their exchange rates, including Magyar kereskedelmi bank, Magyar bank, and others.

Bányák és téglagyarak.

Table listing mining and brickworks companies and their financial data.

Biztosító-társaságok.

Table listing insurance companies and their financial data.

Takarékpénztárak.

Table listing savings banks and their financial data.

Különböző vállalatok részvényei.

Table listing shares of various companies, including Magyar bank, Magyar kereskedelmi bank, and others.

Vasmű- és gépgyár-részvények.

Table listing shares of iron works and machine factories.

Sorsjegyek.

Table listing lottery tickets and their values.

Közelkedési vállalatok részvényei.

Table listing shares of local transport companies.

Pénzintézetek.

Table listing financial institutions and their data.

Könyvnyomdai részvények.

Table listing shares of printing houses.

Váltóárfolyamok.

Table listing exchange rates for various currencies.

A budapesti terménytőzsde.

Text describing the Budapest commodity exchange, including prices for wheat, flour, and other goods.

légszárított vidéki ... korona; városi 4 darabos 57.—57,50 korona, 3 darabos 59.—59,50 korona. Árszint...

A bécsi értéktőzsde.

Az előzősde ingadozó irányzattal indult meg. A kulissz-értékek mérsékelten estek, mert a külföldi piacok alacsony jegyzései, newyorki hírek és a kelet-ázsiai bizonytalan helyzet kedvezőtlen befolyást gyakoroltak a tőzsdére.

A déli tőzsdén megszüdült egy kisse az irányzat Hitelrészvényt Budapest részére vásároltak. Rudolf-kóhó 325-ig emelkedett. Prágai vasúti 1923. Cseh kánya 1275. Hirtenbergi 765. Skodnicai 798. Berlin a bankértékek javulását jelentette.

Zárlat nyugodt, tartott. Prágai vasúti 1910. Magyar Jérlélog Hitelbank részv. 518,50. Magánkamatláb 2 1/2-2 1/8 %.

Bécs, január 26. (Magyar értékek zárlata.) 4 1/2-os aranyjárdék 118,95. Izzai és szegedi kőbányászati 183,25 Magyar vasúti kölcsön értékeiben ... Magyar keleti vasúti állami kötvény ... Magyar Izzai-kőbányászati és széntgyártóbank 482.—. Rimanóvári vasútvállalkozás 479,50. Magyar szénaranyjárdék 98,95 4 1/2-os Magyar 10 életemre. kötvény 98,55. Magyar hitelbank részvény 767.—. Magyar nyeregyári kölcsön sorsjegye 328.—. Kassa-oderbergi vasúti részvény 380.—. Magyar kereskedelmi bank 2875. Magyar kőszénáranyjárdék 100,65. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 120,65. 1800-os sorsjegye 155,35. Osztrák hitelsorsjegy 466.—. Angol-osztrák bank ... Bécsi bankjegyek 517,75. Osztrák-magyar bank 1605.—. Déli vasút 83.—. Dumagórhajósai részvény 868.—. Dohányrészvény 341.—. Csehszék és királyi arany 11,36. Németbankváltók 117,10. 4 1/2-os osztrák jérlélog 100,60-100,80. Osztrák koronajárdék 100,70. 1884-ik sorsjegye 250.—. Osztrák hitelintézet részvénye 672,25. Unionsbank 540.—. Osztrák Lánnyerőbank 441,25. Osztrák-magyar államvasút 671.—. Elbavölgyi vasút 415.—. Alpeai bányászati részvény 422,25. 30 frank arany. 1906. Londoni váltó 239,65 Bécsi iramway váltó 316.—. Bécsi iramway váltó 316.—. Londoni váltó 316.—. Osztrák Lloyd 744.—. Török sorsjegye 121,50. Az irányzat javult.

Bécs, január 26. (Osztrák értékek zárlata.) 4 1/2-os papírjárdék 100,65. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 120,65. 1800-os sorsjegye 155,35. Osztrák hitelsorsjegy 466.—. Angol-osztrák bank ... Bécsi bankjegyek 517,75. Osztrák-magyar bank 1605.—. Déli vasút 83.—. Dumagórhajósai részvény 868.—. Dohányrészvény 341.—. Csehszék és királyi arany 11,36. Németbankváltók 117,10. 4 1/2-os osztrák jérlélog 100,60-100,80. Osztrák koronajárdék 100,70. 1884-ik sorsjegye 250.—. Osztrák hitelintézet részvénye 672,25. Unionsbank 540.—. Osztrák Lánnyerőbank 441,25. Osztrák-magyar államvasút 671.—. Elbavölgyi vasút 415.—. Alpeai bányászati részvény 422,25. 30 frank arany. 1906. Londoni váltó 239,65 Bécsi iramway váltó 316.—. Bécsi iramway váltó 316.—. Londoni váltó 316.—. Osztrák Lloyd 744.—. Török sorsjegye 121,50. Az irányzat javult.

Bécs, január 26. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatot a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 672,50. Magyar hitelrészvény 768.—. Angol-osztrák bank 281,50 Bécsi bankjegyek 518.—. Unions bank 541.—. Lánnyerőbank 441,75 Osztrák-magyar államvasút részvénye 672.—. Déli vasút 83,50 Elbavölgyi vasút 415.—. Eszaki vasút részvénye ... Dohányrészvény 342.—. Rimanóvári vasút 481,50. Alpeai bányászati részvény 423,50. Mátyás jérlélog 100,65. Magyar korona jérlélog 100,65. Török sorsjegye 132.—. Német birodalmi mária 117,08-117,11. Naposodott 1906.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, január 26. (Délvidéki tudósítás.) A tegnapi gyenge külföldi tőzsdékkal egyhangzólag, a tőzsdé megnyitáskor nyomott hangulat volt, anélkül, mint Pétervárad alacsony árfolyamokat jelzett. A kelet-ázsiai kérdés hatása alatt a tőzsdé tartózkodtak. Az utolsó árfolyamok alkalmat adott a spekulációnak bankértékek való realizálására. A montan-értékek viszonylag jóllalása a Frankfurter Zeitung ama jelentésére vezethető vissza, hogy az acémmű-szövetkezés valószínűleg létrejön. Honi fondok nyomtak. Vasutak gyengék. Hozzájárul részvények állandók. A tőzsdéid második felében a tőzsdé London és Párisban szemben várakozó. Árfolyamváltások a ig vannak. Utimpézn 3%. Magánészámítások kamatláb 2 1/2 %.

Berlin, január 26. (Zárlati 4 1/2-os papírjárdék ... 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 102,90. Elbavölgyi vasút ... Magyar koronajárdék 99,40. Osztrák-magyar államvasút 145,90. Kassa-oderbergi vasút ... Bécsi váltó 86,95. Magyar vasúti buruzásai kölcsön ... Alpeai bányászati részvény ... Disconto-Commandit 193,40. Általános Vilámmoságyi Közlöny 220,50. Gelsenkirchen 213,75. Laura-kóhó 235,10 4 1/2-os osztrák jérlélog 100,90. 4 1/2-os magyar arany jérlélog 100,60. Osztrák hitelrészvény 212,40. Déli vasút 15,90. Károly-Lajos vasút ... Orosz bankjegye 216.—. 4 1/2-os új orosz kölcsön 98,80. Török dohányrészvény ... Olasz jérlélog 103,80. Magyar hitelbank ... Dynamit Irati 162,25. Harpini 204,60. Az irányzat szilárd.

Berlin, január 26. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Eszaki forgalom 4 1/2-os magyar aranyjárdék ... Magyar koronajárdék ... Osztrák hitelrészvény 212,60. Osztrák-magyar államvasút 144,25. Déli vasút 15,75. Eszaki vasút ... Elbavölgyi vasút ... Orosz bankjegye közepén ... Bunsenbrachi ... Orosz bankjegye 216.—. (Utolsó) Lombard ...

Paris, január 26. (Zárlati) Osztrák-magyar államvasút 720.—. Új török konzol 87.—. Egyiptomi jérlélog 103,25. Osztrák Lánnyerőbank ... Páris bankrészvény 1105,39-os francia jérlélog 97,67. 4 1/2-os spanyol jérlélog 86,05 3 1/2-os új török konzol jérlélog ... Credit foncier de France 671.—. A poszt bányászati részvény ... 4 1/2-os 1890. román kölcsön 90,50. Görög kölcsön ... Váltó Olaszország 9 1/2 % pari. Váltó Amsterdam 208,06. Váltó Brüsszelre 9 1/2 % 7/8. De Beers 507.—. Chartered 57,50. 5 1/2-os bolgár kölcsön 290.—. Magyar aranyjárdék 101.—. Déli vasút ... Váltó Londonra 251,55. Osztrák aranyjárdék ... Török sorsjegye 128,50. Meridional vasút 725.—. 4 1/2-os olasz jérlélog 102,55. Oltoman-bank 587.—. 3 1/2-os francia jérlélog ... Osztrák földhitelintézet 1314.—. Déli vasút elsőbbségi kötvény 321,15. 4 1/2-os 1886. román kölcsön 59.—. Dohányrészvény 363.—. Váltó Bécsre 103,31. Váltó német papírra 121,50. Rio 12,30. East Rand 166.—. Randfontein 64.—. Magyar jérlélogbank 560.—. Az irányzat békés.

1314.—. Déli vasút elsőbbségi kötvény 321,15. 4 1/2-os 1886. román kölcsön 59.—. Dohányrészvény 363.—. Váltó Bécsre 103,31. Váltó német papírra 121,50. Rio 12,30. East Rand 166.—. Randfontein 64.—. Magyar jérlélogbank 560.—. Az irányzat békés.

Frankfurt, január 26. (Zárlati) 4 1/2-os papírjárdék 101,20. 4 1/2-os osztrák aranyjárdék 102,86. 4 1/2-os magyar aranyjárdék 100,55. Osztrák hitelrészvény 212,40. Osztrák-magyar államvasút 144.—. Eszaki vasút ... Bunsenbrachi vasút ... Londoni váltó 204,80. Bécsi bankjegyek 134.—. Vilámmoságyi részvény 144.—. 4 1/2-os magyar aranyjárdék 101,20. 4 1/2-os osztrák jérlélog 101,15. Osztrák koronajárdék 101.—. Magyar koronajárdék 99,45. Osztrák-magyar bank 115,50. Déli vasút részvény 15,10. Elbavölgyi vasút ... Bécsi váltó 853,66. Párisi váltó 81,40. Unionsbank részvény ... Alpeai bányászati részvény 215,40. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, január 25. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Aranyárak január. Eszaki forgalom Osztrák hitelrészvény 212,90 Német bank ... Disconto 193,70. Berlim kereskedelmi bank ... Gelsenkircheni ... Harpini 205.—. Laura-kóhó 236.—. Olasz jérlélog ... Hibernia 206.—. Az irányzat szilárdabb.

Berlin, január 25. (Zárlati) 4 1/2-os osztrák jérlélog 101,10. 1886. sorsjegye 156.—. Déli vasút 16.—. 4 1/2-os Osztrák aranyjárdék 102,60. Osztrák hitelrészvény 212,50. Osztrák-magyar államvasút 143,70. Olasz jérlélog 103,60. 4 1/2-os magyar arany jérlélog 100,30. Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Január 26. A sertésüzem irányzata élénk. A) Sertésüzem értékei. A) Magyar elsőrendű. Oreg néhez (paronkint 400 kilogramm feletti súlyban 115-116 fillérig. Oreg közep (paronkint 300-340 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. Füstli néhez (paronkint 320 kilogramm feletti súlyban) 120-121 fillérig. Füstli közep (paronkint 251-300 kilogramm terjedő súlyban) 120-121 fillérig. Füstli könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. II Magyar szecetti: Néhez (paronkint 280 kilogramm feletti súlyban) ... fillérig. Közep (paronkint 240-300 kilogramm súlyban) ... fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. III Romaniai: Néhez (paronkint 320 kilogramm feletti súlyban) ... fillérig. Közep (paronkint 240-320 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. IV. Romaniai eredetű (Stachi): Néhez (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) ... fillérig. V. Szerbiai: Néhez (paronkint 280 kilogramm feletti súlyban) 120-121 fillérig. Közep (paronkint 240-260 kilogramm terjedő súlyban) 117-118 fillérig. Könnyű (paronkint 240 kilogramm terjedő súlyban) 113-115 fillérig.

Sertésüzem 1904. január 26. napján volt készlet 21.994 darab. — 1904. január 26. napján felhalmozott 300 darab. — 1904. január 25. napján elszállított 855 darab. 1904. január hó 26. napjára maradt készletben 21.499 darab.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Január 26. —

Table with columns: Allomások, Ma reggel 7h, Késő 4 óráig. Lists various stations and their weather conditions.

Jelek magyarázata: K. = kelet, Ny. = nyugat, D. = dél, É. = észak. A felhőzet: 0 = egészen derült, 1 = többnyire derült, 2 = részben felhős, 3 = többnyire felhős, 4 = egészen borult, 5 = csapadék, 6 = hó, 7 = köd, 8 = zivatar. Hazánkban az idő száraz jellegű megtartotta. A hőmérséklet, amely jobbra a sárosok alatt van, Nyugaton kissé emelkedett, míg Keleten süllyedt. A levegőnyomás Eszaki felé, míg Délen tovább süllyedt; a maximum pedig kelet felé növekedett. Európa időjárása az előző napéhoz hasonló volt. Kiadás: Az időjárásban lényeges változás nem várható.

Kivonat a hivatalos lapból

Január 26.

Kincsezt. A m. kir. pénzügyminiszter Kiss Géza pénzügyi szolgálatokot a szolnoki m. kir. pénzügyigazgatóság mellett rendelt...

kél: 11 óra 52 perckor délelőtt. — Nyugszik: 1 óra 38 perckor délután. A horvát miniszter fogad délután 4 órakor. A képviselet első tagja 9 óratól 10 óráig.

gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzleti vezetésű áruházasokat is esz. özl.) a városi ipar...

Vizálla.

Table with exchange rates for various locations including London, Vienna, and others, listing rates for different currencies and goods.

Napirend.

Szeptár: Szerda, január 27. — Római katolikus: Arany sz. János. — Protestáns: János. — Görög-orsz: (január 14.) Rattih. — Zsidó: Szabath 10. — Nap kél: 7 óra 20 perckor. — Nyugszik: 4 óra 34 perckor. — Hold

A Párizsi Nagy Áruház tüzetől megmentett házban még a következő árak kaphatók, becslési áron alul:

Table listing various goods and their prices, such as '1 elegans szövet-kosztüm', '1 remek doubl-gallér', etc.

Az üzlet még csak 4 hónapig áll, aztán feloszlik. Minden vevő ingyen kap egy életnagyságu krétarajzot csak csekély előállítási költségért.

A PÁRISI ÁRUHÁZ Kerepesi-ut 40a.

Advertisement for Dr. Garai Antal, a doctor specializing in various ailments, with text: 'Biztos gyógyulást keresőknek', 'nemi betegségben szenvednek'.

Advertisement for DÓCZI M. Bálipőknagy raktára, featuring an image of a shoe and listing various types of shoes and their prices.

Advertisement for TERFIÁK és NOKNEK, 'legnagyobb és legbiztosabb Sanid labdacsoq'.

Advertisement for Szótárak (Dictionaries), listing various types of dictionaries like 'RADÓ ANTAL Idegen szavak szótára', 'THEISZ-MATSKÁSSY-féle Francia-magyar szótár'.

Advertisement for LUCCA Társaság, 'A likörök királya, az előkelőség kedvence', featuring an image of a bottle.

Advertisement for STANDARD életbiztosító-társaság, 'Edinburghban (Angolhon.)', listing financial details and services.

Advertisement for Butor, '25%-al leszállított árak!', 'SZABÓ FERENC ÉS TÁRSA Budapest, Kerepesi-ut 12. sz.'.

Advertisement for Dr. BALASSA JÓZSEF, 'Magyar-német és Német-magyar kereskedelmi zsebszótár', listing prices and details.

